

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Кваліфікаційна магістерська робота

на тему: **«ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19
НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ»**

Виконав:

студент 2 курсу, групи УОз-61

спеціальності «Міжнародні
економічні відносини»

освітньої програми «Міжнародні
економічні відносини»

другого (магістерського) рівня вищої освіти



Білецький Р.О.

Керівник:



к.геогр.н., доц. Ханова О.В.

Рецензент:

Харків – 2023 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»
Освітня програма – «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка
кафедри міжнародних
економічних відносин
імені Артура Голікова
Казакова Н. А.

« ____ » _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Білецькому Руслану Олександровичу

1. Тема роботи

Вплив пандемії Covid-19 на світову економіку

керівник роботи: к.геогр.н., доц. Ханова О.В.

затвержені наказом по університету від 02.02.2023 року № 4002-5/236

2. Строк подання студентом роботи 23.11.2023 р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

дослідити сутність та основні особливості розвитку світової економіки;
опрацювати періоди нестабільності та їх значення для світової економіки;
систематизувати методи дослідження світової економіки; охарактеризувати
особливості розвитку світової економіки до періоду пандемії Covid-19; виявити
вплив пандемії Covid-19 на основні макроекономічні показники розвитку
світової економіки; визначити дисбаланси світової торговельної системи
внаслідок впливу пандемії Covid-19; розрахувати вплив пандемії Covid-19 на
світову економіку; окреслити перспективи розвитку світової економіки після
пандемії Covid-19.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1.	Теоретико-методичні передумови дослідження світової економіки
2.	Особливості функціонування світової економіки в умовах глобальної нестабільності
3.	Перспективи розвитку світової економіки в пост пандемічний період

5. Дата видачі завдання 01.12.2022 р.

Студент



Руслан БІЛЕЦЬКИЙ

Керівник роботи



Олена ХАНОВА

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1. Теоретико-методичні передумови дослідження світової економіки	7
1.1. Сутність та основні особливості розвитку світової економіки	7
1.2. Періоди нестабільності та їх значення для світової економіки	15
1.3. Методи дослідження світової економіки	24
Висновки до першого розділу	25
Розділ 2. Особливості функціонування світової економіки в умовах глобальної нестабільності.....	26
2.1. Особливості розвитку світової економіки до періоду пандемії Covid-19	26
2.2. Аналіз впливу пандемії Covid-19 на основні макроекономічні показники розвитку світової економіки.....	36
2.3. Дисбаланси світової торговельної системи внаслідок впливу пандемії Covid-19.....	45
Висновки до другого розділу	53
Розділ 3. Перспективи розвитку світової економіки в пост пандемічний період.....	56
3.1. Вплив пандемії Covid-19 на світову економіку.....	56
3.2. Перспективи розвитку світової економіки після пандемії Covid-19.....	61
Висновки до третього розділу	65
Висновки	67
Список використаних джерел.....	71

ВСТУП

Обґрунтування актуальності обраної теми. Актуальність дослідження впливу пандемії Covid-19 на світову економіку залишається високою і в даний момент. Це пояснюється тим, що ситуація надалі розвивається, і нові вірусні штами, програми вакцинації та інші фактори в будь-який час можуть вплинути на світову економіку. Після широкого впливу пандемії на економіку, дослідження динаміки економічного відновлення, відновлення ринків праці та змін у виробництві є ключовим для розуміння та підготовки до майбутнього. Пандемія викликала глибокі зміни в глобальних економічних відносинах. Вивчення цих змін дозволяє розуміти нові виклики і можливості для різних секторів і країн. Великі стимулюючі програми, податкові пільги та інші заходи були впроваджені для підтримки економік. Вивчення ефективності цих заходів є важливим для формування стратегій відновлення. Пандемія підкреслила дисбаланси в економіці та суспільстві. Дослідження впливу на соціальні нерівності та можливості вирішення цих питань є актуальним. Вивчення досвіду пандемії дозволяє готуватися до майбутніх криз, визначаючи найефективніші стратегії управління економічними ризиками та глобальними кризами. Пандемія вразила всі аспекти міжнародної торгівлі та економічної співпраці. Дослідження цього виміру допомагає розуміти геополітичні та економічні взаємозв'язки. Враховуючи ці аспекти, дослідження впливу пандемії на світову економіку залишається актуальним та важливим для прийняття інформованих рішень і розробки стратегій відновлення.

Ступінь вивчення проблеми. Проблема розповсюдження пандемії та її вплив на світову економіку позначилось і на кількості наукових досліджень. Серед вчених, що активно вивчаються вплив пандемії на світову економіку можна назвати: А. Амеліна, А. Блінова, А. Гуррія, А. Пустова, В. Каценельсона, В. Медечука, Д. Моніна, І. Петрашка, К. Лагарда, Р. Хатта, Я. Лаврика та інших,

Метою дослідження є визначення особливостей розвитку світової економіки в умовах глобальної нестабільності. Відповідно до мети дослідження завданнями роботи є:

- дослідити сутність та основні особливості розвитку світової економіки;
- опрацювати періоди нестабільності та їх значення для світової економіки;
- систематизувати методи дослідження світової економіки;
- охарактеризувати особливості розвитку світової економіки до періоду пандемії Covid-19;
- виявити вплив пандемії Covid-19 на основні макроекономічні показники розвитку світової економіки;
- визначити дисбаланси світової торговельної системи внаслідок впливу пандемії Covid-19;
- розрахувати вплив пандемії Covid-19 на світову економіку;
- окреслити перспективи розвитку світової економіки після пандемії Covid-19.

Об’єктом дослідження є процес розвитку світової економіки.

Предметом дослідження є визначення впливу пандемії Covid-19 на розвиток світової економіки.

Методи дослідження. При проведенні магістерського дослідження були використані як загальнонаукові, так й спеціальні методи дослідження - регресійний, кореляційний та кореляційно-регресійний методи.

Інформаційну базу складають літературні джерела, періодичні видання, дані World Bank та Trade Map, інші електронні ресурси.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були апробовані на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні тренди розвитку світового господарства в умовах новітніх глобальних викликів», 17 листопада 2023 року, м. Одеса. Назва доповіді: «Вплив пандемії Covid-19 на глобальну конкурентоспроможність країн світу».

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків; містить 75 сторінок тексту, 5 таблиць, 32 рисунки. Список джерел включає 60 найменувань, зокрема 20 електронних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

1.1. Сутність та основні особливості розвитку світової економіки

Світова економіка – це система виробництва, розподілу і споживання товарів і послуг на глобальному рівні. Вона включає в себе всі національні економіки світу і їх взаємодію в межах міжнародних економічних відносин. Основними складовими світової економіки є країни, корпорації, фінансові установи, міжнародні організації і ринки, які взаємодіють для забезпечення виробництва та обміну товарами та послугами.

Підрозділ написано за допомогою джерел [2-23].

Світова економіка характеризується глибокою взаємодією між різними країнами і регіонами, і це взаємозв'язане економічне взаємодії впливає на всі аспекти життя і розвитку суспільств. Міжнародна торгівля, фінансові потоки, технологічний обмін, культурні взаємодії та інші аспекти глобалізації є характерними рисами світової економіки.

Зміни в світовій економіці можуть мати глибокий вплив на життя людей у різних країнах, і тому вивчення її функціонування та тенденцій є важливим

Терміни «світова економіка» та «глобальна економіка» часто використовуються як синоніми, але є деякі нюанси у їх використанні, табл. 1.1

Таблиця 1.1

Подібність та відмінності понять

«світова економіка» та «глобальна економіка»

	Світова економіка /Глобальна економіка
Подібність	Огляд всієї економіки Взаємодія країн
Відмінності	Аспекти підходу Акцент на глобалізацію Використання в літературі

Джерело: [2-23]

Подібність. Обидва терміни вказують на економіку всього світу, а не лише на окремі національні частини. Обидва терміни описують систему економічних відносин та взаємодій між різними країнами та регіонами.

Відмінності.

– термін «світова економіка» частіше використовується для опису економічних явищ, які відносяться до виробництва, розподілу та споживання товарів та послуг у світі. Тим часом термін «глобальна економіка» може ширше включати аспекти, такі як глобальна політика, соціальні відносини та екологічні питання, які взаємодіють із сферою економіки.

– термін «глобальна економіка» може більше підкреслювати процес глобалізації та взаємозалежності різних частин світу в різних сферах, включаючи економіку, політику, культуру тощо. У той час як «світова економіка» може бути більше узагальненим терміном, який фокусується саме на економічних аспектах.

– у наукових та економічних дослідженнях може використовуватися будь-який з термінів, але існують контексти, в яких один термін може бути більш властивим. Наприклад, у літературі про глобальні виклики та глобальну політику частіше використовується термін «глобальна економіка».

Загалом, хоча терміни «світова економіка» та «глобальна економіка» часто використовуються як взаємозамінні, різниця в їхньому використанні може залежати від контексту та акцентів, які виносяться в конкретному випадку.

Світова економіка має складну структуру, що включає в себе різні сектори та взаємозв'язки між ними. Основні елементи структури світової економіки включають [2-23]:

1. Країни. Світова економіка складається з різних країн, кожна з яких має свою національну економіку. Країни взаємодіють між собою через міжнародну торгівлю, інвестиції, технологічний обмін та інші канали.

2. Корпорації та підприємства. Багато корпорацій та підприємств мають глобальний характер. Вони можуть мати філії та представництва в різних країнах, а їх діяльність охоплює різні ринки і регіони.

3. Фінансові установи. Світова економіка включає в себе глобальну фінансову систему, яка складається з банків, фондових ринків, страхових компаній та інших фінансових установ. Глобальні фінансові потоки впливають на економічну стабільність країн та регіонів.

4. Міжнародні організації. Існують різні міжнародні організації, такі як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Всесвітня торговельна організація (ВТО), Світовий банк та інші, які грають важливу роль у регулюванні та сприянні співпраці між країнами.

5. Міжнародні ринки. Світова економіка функціонує через міжнародні ринки, де відбувається обмін товарами, послугами, валютами та іншими ресурсами.

6. Галузі економіки. Економіка поділяється на різні галузі, такі як сільське господарство, промисловість, послуги та інші. Різні країни можуть мати різний рівень розвитку різних галузей.

7. Технологічна та інноваційна взаємодія. З впровадженням нових технологій та інновацій, світова економіка стає більш взаємозалежною, сприяючи розвитку нових галузей та ринків.

Загалом, структура світової економіки складається з різноманітних компонентів, які взаємодіють між собою, визначаючи характер і тенденції світового економічного розвитку.

Існує безліч економічних теорій, які досліджують різні аспекти світової економіки в табл. 1.2 наведено найважливіші з них [2-23].

1. Меркантилізм – економічна теорія та практика, що домінувала в Європі в XVI–XVIII століттях. Головні принципи меркантилізму були спрямовані на накопичення багатства та силове зміцнення держави. Припускає, що багатство нації залежить від обсягів експорту товарів та послуг. Меркантилісти вважали, що нації повинні збільшувати свій експорт і обмежувати імпорт для збереження та збільшення свого багатства. Хоча багато ідей меркантилізму зараз вважаються застарілими, вони вплинули на розвиток економічної політики та торгівлі в

історії багатьох країн. Основні ідеї стосовно розвитку світової економіки були такими [2-23]:

Таблиця 1.2

Економічні теорії, що досліджують світову економіку

Економічна теорія	Принципи, що сприяли розвитку світової економіки
Теорія меркантилізму	Баланс торгівлі Активний зовнішній торг Збільшення запасів золота та срібла Створення колоній Розвиток промисловості
Теорія класичної економіки	Закон пропозиції та попиту Роль держави Концепція вартості Саморегулювання ринку Концепція спільного блага
Теорія неокласичної економіки	Методологічний індивідуалізм Оптимізація і корисність Модель агента та ринкова рівновага Концепція безкоштовної конкуренції Роль уряду
Теорія кейнсіанської економіки	Роль агрегатного попиту Споживча функція Державні втручання Ролі недостатнього попиту Нефункціональні ринки праці
Теорія модернізації.	Послідовність етапів розвитку Перехід від сільськогосподарського до промислового суспільства Модернізація як результат індустріалізації Зростання участі населення у політиці Зміни в соціокультурних аспектах
Теорія інституціональної економіки	Правові інституції Політичні інституції Соціокультурні інституції Фінансові інституції Міжнародні інституції

Складено автором за [2-23]

– баланс торгівлі. Велика увага приділялася забезпеченню позитивного балансу торгівлі. Держави старалися експортувати більше товарів, ніж імпортувати, щоб збільшити запаси золота і срібла.

– активний зовнішній торг. Держави вживали заходів для розширення експорту та обмеження імпорту. Це може включати введення мит, субсидій експортерам та інші заходи.

– збільшення запасів золота та срібла. Золото та срібло вважалися основними джерелами багатства, тому держави прагнули максимально збільшити свої запаси цих металів.

– створення колоній. Захоплення колоній дозволяло державам отримати нові ресурси та ринки для своїх товарів. Це також сприяло накопиченню багатства.

– розвиток промисловості. Розвиток власної промисловості вважався важливим для зменшення залежності від імпорту та забезпечення внутрішнього попиту.

2. Теорія класичної економіки – економічний підхід, що розвивався в XVIII-XIX століттях і представлений роботами таких вчених, як Адам Сміт, Девід Рікардо, Джон Стюарт Мілль та інші. Основна ідея класичної економіки визнає роль ринку і важливість вільної конкуренції в регулюванні економіки. Ці принципи класичної економіки в значній мірі сформулювали базу для розвитку подальших економічних теорій. Основні ідеї стосовно розвитку світової економіки були такими [2-23]:

– закон пропозиції та попиту. Класики вважали, що ринок автоматично регулюється законами пропозиції та попиту. Це означає, що ціни на товари і послуги регулюються відповідно до їхнього попиту та пропозиції.

– роль держави. Класичні економісти вважали, що втручання держави в економіку має бути мінімальним. Вони вважали, що вільний ринок краще всього регулює економічні відносини.

– концепція вартості. Класичні економісти вивчали концепцію вартості праці і стверджували, що ціна товарів повинна відображати вартість витраченої на їх виробництво праці.

– саморегулювання ринку. Класичні економісти вважали, що ринок має внутрішні механізми саморегулювання, які призводять до економічної рівноваги.

– концепція спільного блага. Ідея, що індивідуальні інтереси приводять до загального блага, була однією з основ класичної економіки.

3. Теорія неокласичної економіки – це економічний підхід, який розвивався в кінці XIX – початку XX століть як реакція на певні обмеження та критику

класичної економіки. Цей підхід включає ідеї таких економістів, як Альфред Маршал, Леон Вальрас, та інші. Стала основою сучасної мікроекономіки і багатою взяла від класичної економіки. Основні ідеї стосовно розвитку світової економіки були такими [2-23]:

– методологічний індивідуалізм. Неокласичні економісти акцентують увагу на індивідах як основних приймачах прийняття рішень. Вони вважають, що економічні явища можна пояснити та прогнозувати, аналізуючи дії індивідів.

– оптимізація і корисність. За неокласичним підходом, люди вважаються раціональними приймачами рішень, які прагнуть до оптимізації власної винагороди.

– модель агента та ринкова рівновага. Неокласичні моделі базуються на уявленні про ринкову рівновагу, де сили пропозиції і попиту взаємодіють, щоб встановити ціни та кількості товарів.

– концепція безкоштовної конкуренції. Неокласичні економісти підтримують концепцію безкоштовної конкуренції, в якій ринки праці та товарів оптимально функціонують без значного втручання держави.

– роль уряду. Зазвичай неокласичні економісти вважають, що роль уряду повинна бути обмеженою, і втручання уряду в економіку повинно бути мінімізованим.

4. Кейнсіанська економіка – економічна теорія, яка базується на ідеях і внеску британського економіста Джона Мейнарда Кейнса. Ця теорія розвивалася в період Великої депресії 1930-х років і стала широко відомою після публікації Кейнсом своєї основної праці «Загальна теорія зайнятості, інтересу та грошей» у 1936 році. Отримала широкий вплив і стала основою для розвитку сучасних концепцій макроекономіки. Вона стала важливою частиною дебатів про економічну політику і відіграла ключову роль у формуванні економічного підходу до боротьби з економічними кризами. Основні ідеї стосовно розвитку світової економіки були такими [2-23]:

– роль агрегатного попиту. Кейнсіанці вважають, що рівень загального попиту (витрати споживачів, інвестиції, державні витрати, імпорту і експорт) грає ключову роль у визначенні рівня зайнятості та економічної активності.

– споживча функція. Кейнс визначив споживчу функцію, яка описує споживчу схильність до витрат залежно від рівня доходу. Згідно з цією концепцією, споживачі не завжди витрачають всі свої доходи.

– державні втручання. Кейнсіанці вважають, що уряд повинен здійснювати активну економічну політику, таку як збільшення державних витрат або зниження податків, для стимулювання економіки у періоди рецесії.

– ролі недостатнього попиту. Кейнсіанці вважають, що рецесії та безробіття можуть виникати через недостатній загальний попит, і тому пропонують заходи для його підвищення.

– нефункціональні ринки праці. Кейнс вважав, що ринки праці можуть не долати безробіття без інтервенції через недостатню ефективність механізмів пристосування.

5. Теорія модернізації – концепція, яка виникла в середині ХХ століття і спрямована на пояснення та передбачення економічного, соціального та політичного розвитку суспільств. Ця теорія припускає, що економічний розвиток, технологічний прогрес і соціокультурні зміни мають певний шлях, який країни повинні подолати для досягнення сучасного стану. Хоча теорія модернізації була популярною в певний період, її отримала критику через те, що вона ігнорує різноманітність історичних, культурних та соціальних контекстів. Багато дослідників зауважили, що розвиток суспільств може відрізнятися в залежності від унікальних умов та обставин, і що існує багато шляхів до сучасного розвитку. Основні ідеї стосовно розвитку світової економіки були такими [2-23]:

– послідовність етапів розвитку. Теорія модернізації стверджує, що країни пройдуть через послідовні етапи розвитку, починаючи з традиційного суспільства та закінчуючи модернізованим суспільством.

– перехід від сільськогосподарського до промислового суспільства. Теорія передбачає, що країни поступово переходять від сільськогосподарського до промислового типу економіки, що супроводжується зростанням промисловості та ускладненням соціально-економічних структур.

– модернізація як результат індустріалізації. За теорією модернізації, індустріалізація виступає як ключовий фактор, що сприяє економічному розвитку та зміні соціокультурних уявлень.

– зростання участі населення у політиці. Модернізація також включає розвиток політичних інститутів і підвищення рівня участі громадян у політичних процесах.

– зміни в соціокультурних аспектах. Теорія модернізації враховує також зміни в цінностях, переконаннях, освіті і соціокультурних практиках суспільства

6. Теорія інституціональної економіки – вивчає роль інституцій (норм, правил, законів) у формуванні економічних відносин. Прихильники теорії вважають, що інституції впливають на рішення економічних агентів і формують економічний розвиток. Також вона враховує різноманіття інституційних моделей у різних країнах та їхній вплив на економічні результати. Основні ідеї стосовно розвитку світової економіки були такими [2-23]:

– правові інституції. Дослідження ролі правових норм, власності та прав визначається як важливий фактор у формуванні та регулюванні економічних відносин. Як правило, стабільні та ефективні правові інституції сприяють розвитку бізнесу та економічному зростанню.

– політичні інституції. Дослідження взаємодії економіки та політики, включаючи вплив політичних інституцій на економічне прийняття рішень і стабільність.

– соціокультурні інституції. Аналіз впливу соціокультурних факторів, таких як суспільні норми, цінності та культурні звичаї, на економічну поведінку.

– фінансові інституції. Дослідження ролі банків, фондових ринків та інших фінансових інституцій у фінансовому відношенні та розвитку економіки.

– міжнародні інституції. Вивчення взаємодії країн у світовій економіці, роль міжнародних організацій та угод у регулюванні глобальних відносин.

Ці теорії представляють лише кілька підходів до вивчення світової економіки. Багато сучасних економістів поєднують різні елементи цих теорій для кращого розуміння складності світової економічної системи.

1.2. Періоди нестабільності та їх значення для світової економіки

Періоди нестабільності в економіці можуть виникати з різних причин і мати значний вплив на світову економіку. Такі періоди можуть бути обумовлені економічними кризами, фінансовими коливаннями, рецесіями, політичною турбулентністю, природними катастрофами та іншими подіями, які порушують звичайний порядок справ, рис. 1.1.

Підрозділ написано за допомогою джерел [24-34].



Рис. 1.1. Аспекти періодів нестабільності для світової економіки [24-34]

Розглянемо ці аспекти більш докладно.

1. Вплив на економічне зростання. Нестабільні періоди часто супроводжуються спадом економічного зростання або рецесією. Це може призвести до зменшення виробництва, зростання безробіття та загального зниження економічної активності [24-34].

2. Фінансова нестабільність. Фінансові кризи можуть виникнути через коливання на фінансових ринках, надмірне використання кредитів, банкрутства фінансових установ або інші фактори. Ці події можуть мати глибокий вплив на глобальну фінансову систему [24-34].

3. Міжнародна торгівля та інвестиції. Нестабільність в одній країні чи регіоні може впливати на міжнародні торговельні та інвестиційні потоки. Зменшення економічної активності в одній частині світу може мати наслідки для інших країн, зокрема через ефект споживання, зміни валютних курсів та інші механізми [24-34].

4. Валютні та фінансові ризики. Періоди нестабільності можуть призводити до коливань валютних курсів, що впливає на міжнародну конкурентоспроможність товарів та послуг. Крім того, фінансові ризики можуть зростати через нестабільні умови на ринках [24-34].

5. Соціальні та політичні наслідки. Економічні труднощі можуть викликати соціальні та політичні напруження, що може мати важливий вплив на стабільність в країні та впливати на міжнародні відносини [24-34].

6. Потреба в ефективному управлінні кризою. Періоди нестабільності викликають потребу в ефективних стратегіях управління кризою та координації дій між країнами та міжнародними організаціями [24-34].

Важливою є спроможність країн та міжнародного співтовариства реагувати на періоди нестабільності, впроваджуючи ефективні політичні та економічні стратегії для зниження негативного впливу та відновлення стабільності.

Історія світової економіки включає різні періоди нестабільності, які викликали значні виклики та зміни в глобальних економічних умовах, рис. 1.2.

– Велика депресія (1929–1930-х рр.) була серйозним економічним спадом, який розпочався в 1929 році внаслідок обвалу фондового ринку в США, тривала

впродовж 1930-х років. Цей період нестабільності розповсюдився глобально та супроводжувався масовим безробіттям, зниженням виробництва та торговельними бар'єрами. Ключовими наслідками Великої депресії були [24-34]:

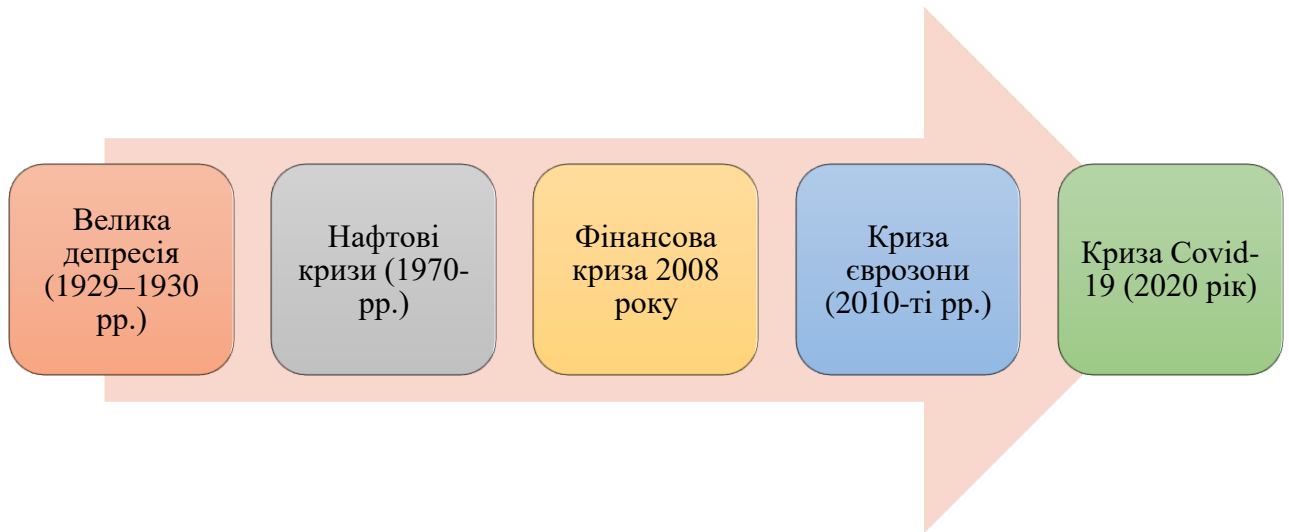


Рис. 1.2. Періоди нестабільності світової економіки [24-34]

а) глобальна економічна рецесія - зменшення виробництва, спад інвестицій та зростання безробіття вплинули на всі сектори економіки.

б) масштабне безробіття в країнах, що постраждали від Великої депресії. Було проблемою не лише в США, а й в Європі та інших частинах світу.

в) зменшення міжнародної торгівлі через спад економічної активності. Зросли тарифи та торговельні обмеження, що спричинилося до подальшого спаду світового обсягу торгівлі.

г) фінансові труднощі, багато компаній та банків стали банкрутами. Великі фінансові втрати призвели до зменшення кредитування та інвестицій, що загострило економічну ситуацію.

д) несправедливість та нерівність. Бідність та безробіття торкнулись багатьох сімей.

е) політичні зміни в ряді країн, зокрема, зросла популярність радикальних політичних рухів. Наприклад, у багатьох країнах Європи з'явилися та зміцнилися антидемократичні та авторитарні режими.

ж) нові підходи до економічної політики через перегляд традиційних економічних підходів. Нові програми та стратегії, такі як «New Deal» Франкліна

Рузвельта в США, були впроваджені для стимулювання економіки та соціального захисту.

з) підготовка до Другої світової війни. Велика депресія відіграла свою роль у підготовці до Другої світової війни, оскільки політичні та економічні труднощі сприяли змінам в світовому порядку.

– Нафтові кризи (1970-х рр.). Криза нафтового ринку в 1970-х рр. була викликана збільшенням цін на нафту та енергетичними шоками. Це викликало інфляцію, зниження економічного зростання та великі зміни у глобальних економічних відносинах. Основні етапи кризи були пов'язані з підвищенням цін на нафту та енергійними шоками. Наслідками нафтових криз були [24-34]:

а) інфляція та зростання цін як один із найважливіших наслідків нафтових криз. Це вплинуло на споживчу купівельну спроможність та підірвало стабільність цін.

б) зниження економічного зростання. Високі ціни на нафту та енергію призвели до зниження економічного зростання у багатьох країнах. Виробничі сектори та інші галузі, що залежали від енергетичних ресурсів, стали менш конкурентоспроможними.

в) розбіжності в економічних відносинах. Країни, які були залежні від імпорту нафти, стали стикаються з великими труднощами у торговельних та платіжних балансах. Виникли розбіжності в економічних відносинах між країнами-експортерами нафти та країнами-імпортерами.

г) політичні та геополітичні наслідки. Нафтові кризи призвели до змін у політичному пейзажі, зокрема в зв'язку з появою Організації країн експортерів нафти (ОПЕК). Країни-експортери нафти стали більш впливовими у міжнародних справах.

д) енергетичні заходи та диверсифікація. Відчутний вплив кризи стимулював розвиток програм та технологій для зменшення залежності від нафти та газу. Це призвело до збільшення інтересу до альтернативних джерел енергії та розвитку енергоефективних технологій.

е) фінансові ринки та інвестиції. Нафтові кризи викликали коливання на фінансових ринках, особливо валютних ринках. Країни з великими імпортними рахунками стали схильними до фінансових труднощів.

ж) стимулювання енергоефективності. Кризи дали поштовх до впровадження енергозберігаючих заходів та політик для підвищення енергоефективності в різних секторах економіки.

– Фінансова криза 2008 року також відома як «Глобальна фінансова криза» розпочалася з фінансової нестабільності в США через проблеми на ринку житлової нерухомості, має глобальний характер. Вона вплинула на світові фінансові ринки, призвела до масштабних банкрутств, зменшення виробництва та безробіття. Наслідками кризи були [24-34]:

а) глобальна рецесія. Багато країн стали свідками різкого зменшення виробництва, збільшення безробіття та спаду споживчої активності.

б) банкрутства та зменшення вартості активів. Банки та інші фінансові установи виявилися в ускладнених фінансових умовах, що призвело до банкрутств та значного зменшення вартості активів.

в) фінансові труднощі та криза ліквідності. Багато компаній та фінансових установ стали стикатися з серйозними фінансовими труднощами та кризою ліквідності, коли стало важко отримати доступ до грошових ресурсів.

г) міжнародні фінансові ринки. Криза розповсюдилася на міжнародні фінансові ринки, викликаючи паніку серед інвесторів та значне зниження цін на фінансові інструменти.

д) дефіцити бюджету та державний борг. Багато країн стали стикатися зі зростанням дефіцитів бюджету та збільшенням державного боргу в результаті фінансових стимулів та програм для підтримки економіки.

е) безробіття та соціальні наслідки. Зростання безробіття та економічна невпевненість призвели до соціальних напружень та зростання нерівності в багатьох країнах.

ж) реформи фінансового сектору. Криза спонукала до реформ фінансового сектору. Багато країн прийняли заходи для зміцнення фінансового регулювання та нагляду, щоб уникнути подібних криз у майбутньому.

з) втручання урядів та міжнародних організацій. Уряди та міжнародні організації вживали заходів для стабілізації фінансових ринків та підтримки економік.

і) політичні зміни. Криза призвела до змін у політичних ландшафтах багатьох країн, зокрема до змін урядів та підходів до економічної політики.

– Криза Єврозони (2010-ті рр.) виникла внаслідок проблем з борговим навантаженням, банківською нестабільністю та економічною рецесією в країнах, таких як Греція, Іспанія, Португалія та Італія. Мала важливі наслідки для світової економіки. Ключовими аспектами кризи стали [24-34]:

а) глобальні фінансові ринки. Криза в Єврозоні викликала коливання на глобальних фінансових ринках. Не враховуючи прямого впливу на європейські ринки, криза створила невизначеність і турбулентність на світових фінансових ринках.

б) міжнародні торгівельні зв'язки. Економічні труднощі в Єврозоні призвели до зменшення обсягів торгівлі міжнародними партнерами, оскільки країни в Єврозоні стали меншими споживачами.

в) негативний вплив на світове економічне зростання. Затримка в економічному відновленні в Єврозоні вплинула на світове економічне зростання, оскільки Єврозона є одним з найбільших економічних блоків у світі.

г) валютні коливання. Криза в Єврозоні також вплинула на валютні курси, зокрема євро. Неспокійність на фінансових ринках спричинила коливання вартості євро в порівнянні з іншими валютами.

д) вплив на економічні реформи. Криза в Єврозоні підштовхнула до реформ та змін у фінансовій та банківській системі країн блоку. Ці зміни мали вплив на глобальні стандарти та підходи до фінансової стабільності.

е) міжнародна співпраця. Криза в Єврозоні підкреслила важливість міжнародної співпраці в управлінні фінансовими труднощами та вирішенні економічних проблем.

ж) вплив на рейтинги країн. Декілька країн в Єврозоні втратили свої кредитні рейтинги або отримали зниження рейтингів у зв'язку з економічними труднощами.

з) борговий криза інших країн. Криза в Єврозоні також мала вплив на інші країни, зокрема на ті, що мали боргові проблеми та залежали від економічного розвитку у Єврозоні.

– Криза COVID-19 (2020 рік) спричинена пандемією коронавірусу SARS-CoV-2, має значний вплив на світову економіку. Закриття кордонів, обмеження виробництва та споживання, коливання фінансових ринків та зміни в глобальних ланцюгах постачання викликали нестабільність на світовому рівні. Ключові аспекти кризи [24-34]:

а) глибока світова рецесія. Пандемія призвела до глибокої світової рецесії, знижуючи виробництво, зменшуючи споживчу активність та призводячи до загальної економічної нестабільності.

б) зростання безробіття. Обмеження та локдауни, введені для стримування поширення вірусу, призвели до масштабного зростання безробіття в багатьох країнах.

в) призупинення глобальних ланцюгів постачання. Зупинка економічної активності та обмеження пересування людей та товарів спричинили розриви в глобальних ланцюгах постачання.

г) збитки для підприємств та малого бізнесу. Багато підприємств, особливо малого бізнесу, стали збитки через закриття або обмеження діяльності, а також через зміни в споживчому попиті.

д) зменшення світової торгівлі. Загальний спад економічної активності та обмеження пересування людей та товарів також призвели до зменшення обсягів світової торгівлі.

е) вплив на туризм та готельно-ресторанний сектор. Глобальне обмеження маневреності та введення карантинів суттєво вплинули на туристичну і готельно-ресторанні галузі, зменшуючи прибуток та призводячи до збитків.

ж) фінансові труднощі та коливання на ринках. Фінансовий сектор ставки зіткнувся з труднощами через збитки на ринках, зміни в процентних ставках та нестабільність валютних курсів.

з) потреба в економічній допомозі. Багато країн витратили значні суми на соціальні програми та стимулювання економіки для зменшення впливу пандемії.

і) акцент на цифровій трансформації. Пандемія прискорила цифрову трансформацію в ряді секторів, включаючи освіту, роботу та бізнес, змушуючи компанії та установи швидше адаптуватися до віртуального середовища.

к) глобальні виклики для суспільства. Крім економічних наслідків, пандемія викликала глибокі суспільні виклики, такі як медична криза, питання доступу до освіти та зменшення нерівності.

Всі ці приклади демонструють, що періоди нестабільності можуть мати різні походження, включаючи фінансові, економічні, соціальні та природні фактори. Ефективне управління такими періодами вимагає глобального співробітництва та стратегій, спрямованих на відновлення стабільності та розвиток. Також сучасні кризи підтвердили тезу, що в умовах глобалізації, навіть регіональна криза може мати глобальні наслідки через взаємозв'язки економік та фінансових ринків у світі. Події в одному регіоні можуть впливати на стабільність та розвиток у інших частинах світу.

Що стосується тривалість періоду відновлення світової економіки після періодів нестабільності може значно варіюватися в залежності від типу та величини кризи, заходів, вжитих для відновлення, та інших обставин. Стосовно періодів відновлення світової економіки після періодів, що наведено вище можемо зазначити: відновлення після Великої депресії в США тривало приблизно до середини 1940-х років. Після фінансової кризи, 2008 р. тривалість відновлення варіювалася залежно від країни. Деякі країни відновлювалися довше, наприклад, Японія, тоді як інші вже виходили з рецесії. Після кризи в

Єврозоні певні країни Єврозони відновлювалися протягом кількох років після впровадження реформ та стабілізаційних заходів.

Відновлення може бути нерівномірним, і певні сектори та галузі можуть відновлюватися швидше або повільніше. Періоди відновлення також можуть бути залежними від політичних та соціальних факторів.

Глобальні кризи також є об'єктом вивчення та розгляду різними економічними теоріями, рис. 1.3.



Рис. 1.3. Економічні теорії, що пояснюють природу глобальних економічних криз [24-34]

Ці теорії надають різні погляди на те, як економіка працює та як пояснити глобальні економічні кризи. Варто враховувати, що реальні ситуації часто складні та можуть включати елементи різних теорій.

1.3. Методи дослідження світової економіки

Структурно-логічна схема дослідження наведена на рис. 1.4

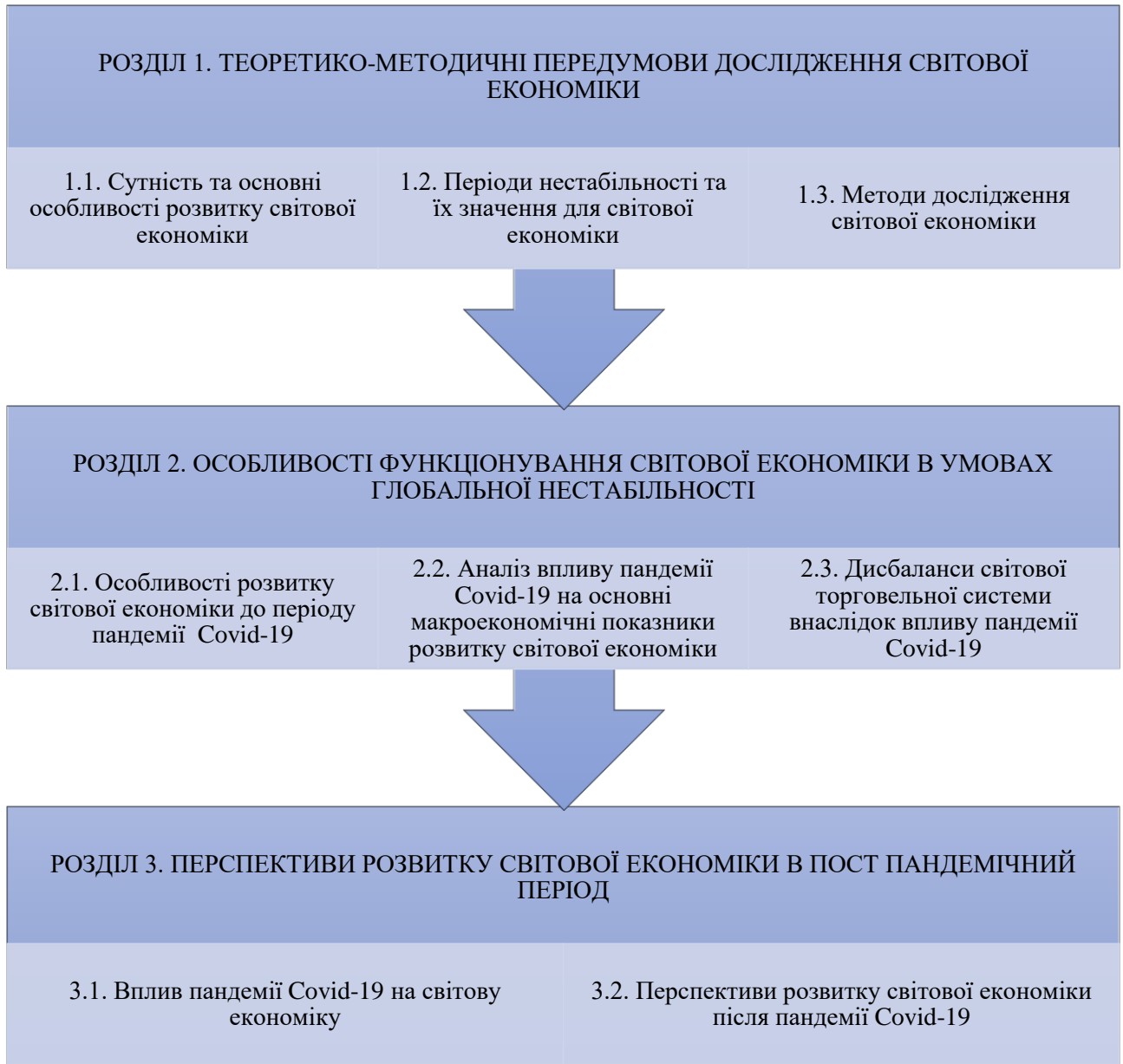


Рис. 1.4. Структурно-логічна схема дослідження [розроблено автором]

Також в роботі пропонується використання як загально-наукових методів дослідження, так і методів економіко-математичного аналізу, зокрема: регресійного, кореляційного та кореляційно-регресійного методів [35-37].

Висновки до першого розділу

1. Визначено сутність та основні особливості розвитку світової економіки. Зазначено, що світова економіка характеризується глибокою взаємодією між різними країнами і регіонами, і це взаємозв'язане економічне взаємодії впливає на всі аспекти життя і розвитку суспільств. Наведено подібні та відмінні аспекти термінів «світова економіка» та «глобальна економіка» які часто використовуються як синоніми. Наведено складну структуру світової економіки, що включає в себе різні сектори та взаємозв'язки між ними: країни; корпорації та підприємства; фінансові установи; міжнародні організації; міжнародні ринки; галузі економіки; технологічна та інноваційна взаємодія. Проаналізовано базові економічні теорії, які досліджують різні аспекти розвитку світової економіки: теорія меркантилізму; теорія класичної економіки; теорія неокласичної економіки; теорія кейнсіанської економіки; теорія модернізації; теорія інституціональної економіки

2. Систематизовано інформацію щодо періодів нестабільності та їх значення для світової економіки. Зазначено причини виникання періодів нестабільності (економічні кризи, фінансові коливання, рецесії, політична турбулентність, природні катастрофи тощо). Наведено кратку характеристику найбільш значних періодів нестабільності, які викликали значні виклики та зміни в глобальних економічних умовах: Велика депресія, нафтові кризи, фінансова криза 2008 р., криза Єврозони, криза Covid-19. Перелічено економічні теорії, що пояснюють природу глобальних криз: теорія класичної економіки; теорія кейнсіанської економіки; теорія неокласичної економіки, теорія монетаризму.

3. Виокремлено методи дослідження світової економіки та розроблено структурно-логічну схему дослідження.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

2.1. Особливості розвитку світової економіки до періоду пандемії Covid-19

До початку пандемії Covid-19 світова економіка вже переживала ряд трендів і викликів, які впливали на її розвиток, рис. 2.1.

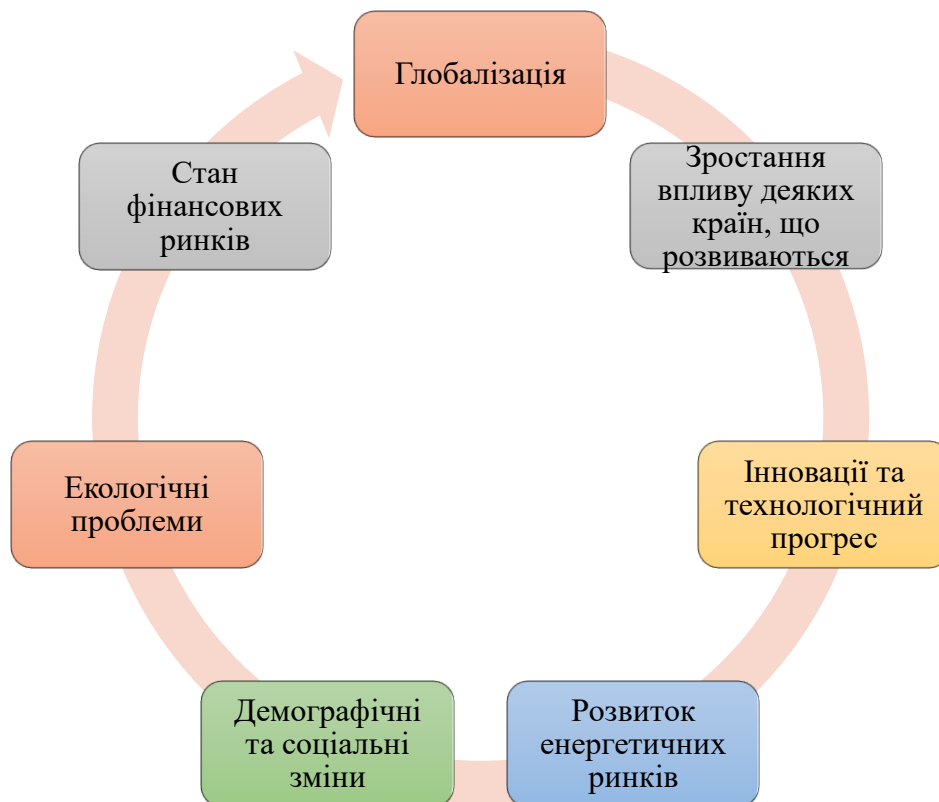


Рис. 2.1. Особливості тренди та виклики світової економіки до початку пандемії Covid-19 [38-57]

Підрозділ написано за допомогою джерел [38-57].

Світова економіка стала все більше взаємопов'язаною через глобальні мережі торгівлі, інвестицій, технологій та інших сфер. Розвинені країни, зокрема США, Китай, країни Європейського союзу, відігравали ключову роль у світовому економічному розвитку. Значний темп технологічного розвитку і інновацій сприяв підвищенню продуктивності та змінював структуру праці. Зростання

попиту на енергію та розвиток альтернативних джерел енергії відігравали важливу роль у глобальній економіці. Зростання населення, старіння населення в деяких регіонах та зміни в структурі сімей впливали на ринки праці і споживчі звички. Зростання обігу вуглецю, забруднення навколишнього середовища та зміни клімату стали наростаючими проблемами. Розвиток фінансових ринків та зростання глобальної фінансової системи впливали на розподіл капіталу та фінансування проектів.

Ці тенденції і виклики були актуальні до 2019 року. Пандемія Covid-19, яка розпочалася у 2019-2020 рр., змінила обличчя світової економіки, викликаючи рецесії, зміни у споживчому попиті, обмеження у виробництві та інші важливі економічні виклики.

Для більш ретельного аналізу особливостей розвитку світової економіки до періоду пандемії Covid-19 використаємо PESTEL-аналіз, який є інструментом стратегічного аналізу, та допомагає розуміти вплив політичних, економічних, соціокультурних, технологічних, екологічних та законодавчих факторів на світову економіку в цілому. Структура PESTEL-аналізу наведена на рис. 2.2.

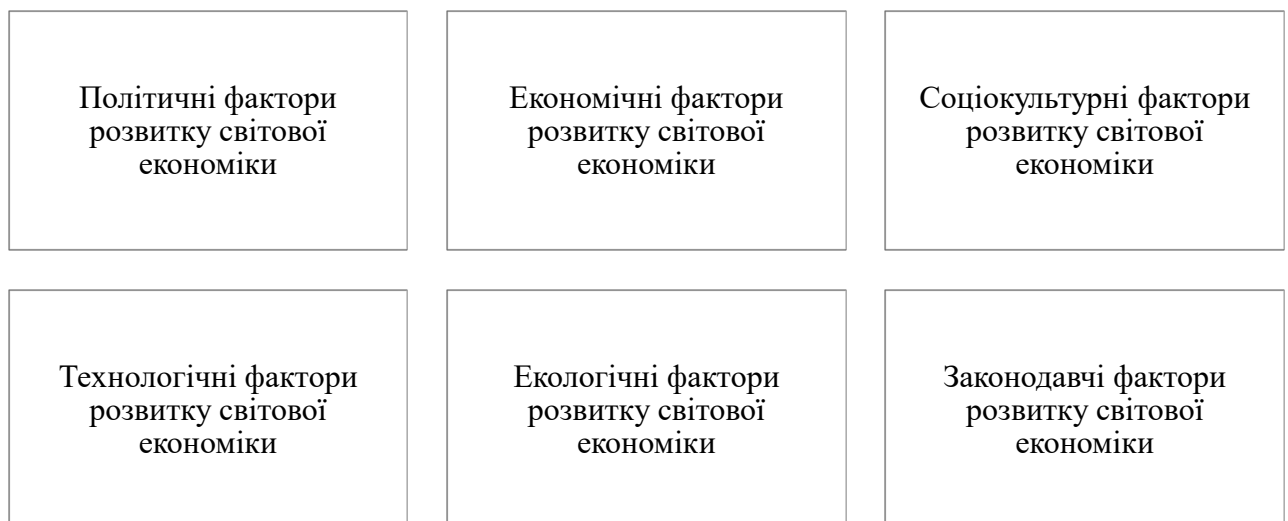


Рис. 2.2. Структура PESTEL-аналізу світової економіки

1. Політичні фактори грають важливу роль у формуванні та розвитку світової економіки. Політичні рішення, урядові стратегії та міжнародні

відносини можуть значно впливати на бізнес-середовище та інвестиційний клімат, рис. 2.3 [38-57].



Рис. 2.3. Основні політичні чинники розвитку світової економіки на початку періоду пандемії Covid-19 [38-57]

Торговельні конфлікти та введення міжнародних санкцій впливають на міжнародну торгівлю та економічну активність. Укладення угод про вільну торгівлю збільшує обсяги міжнародної торгівлі та зменшити торговельні бар'єри. Урядові зусилля для створення та участі в багатосторонньому партнерстві впливають на економічне співробітництво між країнами. Податкова політика має такі важелі впливу як політичні рішення щодо податків на корпорації та особистий податок можуть впливати на підприємництво та інвестиції. Політична нестабільність та невизначеність створює невизначеність для бізнесу та інвесторів; зміни уряду та виборчі цикли впливають на прийняття рішень та політичні стратегії. Зміни у регулюванні бізнесу через нові закони та нормативи, що впливає на підприємницьку діяльність та вартість ведення бізнесу. Питання щодо охорони споживачів та екологічних вимог впливає на виробництво та споживчий попит. Політика щодо міграції працівників впливає на доступ до

робочої сили та ринок праці. Зусилля уряду у боротьбі з корупцією поліпшують бізнес-середовище та забезпечує рівні умови для всіх учасників.

Ці політичні фактори взаємодіють та формують економічне оточення, впливаючи на розвиток та динаміку світової економіки.

2. Економічні фактори грають ключову роль у формуванні та розвитку світової економіки, рис. 2.4 [38-57].

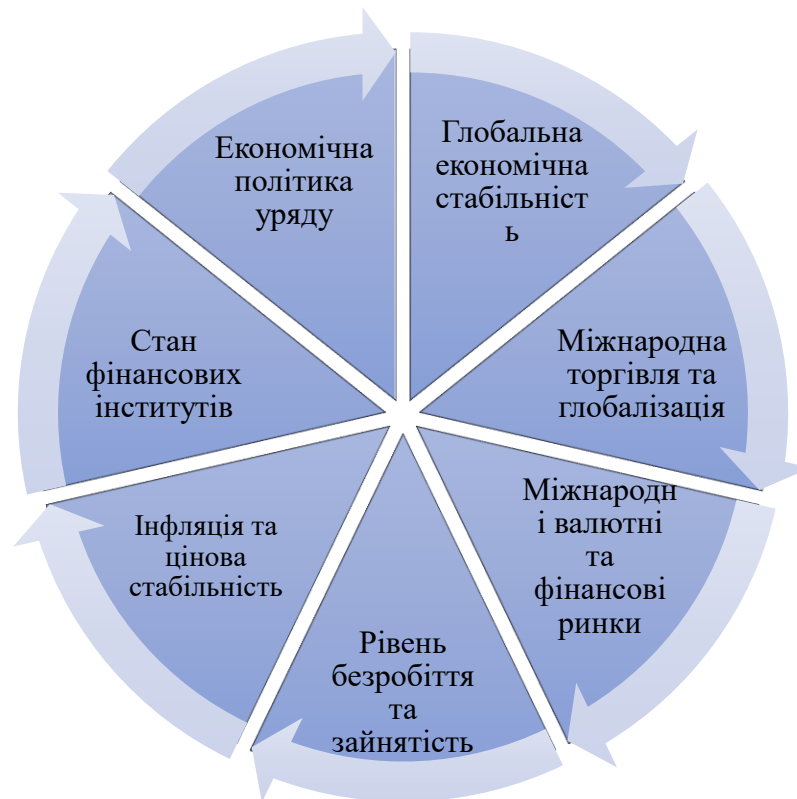


Рис. 2.4. Основні економічні чинники розвитку світової економіки на початку періоду пандемії Covid-19 [38-57]

Стан світового економічного зростання. Світовий ВВП, його рівень та темпи зростання свідчать про загальну економічну активність та динаміку світової економіки. Міжнародна торгівля та глобалізація. Зміни в обсягах міжнародної торгівлі та її структурі можуть впливати на національні економіки та світові ринки. Розвиток глобальних ланцюгів постачання визначає конкурентоспроможність та ефективність виробництва. Міжнародні валютні та фінансові ринки. Зміни в обмінних курсах можуть впливати на міжнародну торгівлю та інвестиції. Стан глобальних фінансових ринків має важливе значення

для капіталовкладень та фінансової стабільності. Рівень безробіття та зайнятість. Стан ринку праці впливає на споживчі можливості та економічну активність. Безробіття може вказувати на стабільність економіки та попит на працю. Інфляція та цінова стабільність. Інфляція впливає на купівельну спроможність та фінансову стабільність. Стан фінансових інститутів. Фінансова стабільність є важливою для довіри та ефективності фінансової системи. Економічна політика уряду. Вплив центральних банків на грошовий обіг та процентні ставки. Застосування податкових та витратних інструментів для регулювання економіки. Рівень інвестицій та капіталовкладень. Рівень інвестицій визначає економічний розвиток та інновації. Розвиток та інновації. Прогрес у технологіях визначає ефективність та конкурентоспроможність економіки.

Ці економічні фактори взаємодіють та формують складний образ світової економіки, визначаючи її розвиток та стійкість.

3. Соціокультурні фактори грають значущу роль у визначенні та формуванні світової економіки. Вони включають широкий спектр аспектів, таких як соціальні тенденції, демографічні характеристики, культурні особливості та зміни в споживчих уподобаннях, рис. 2.5 [38-57].

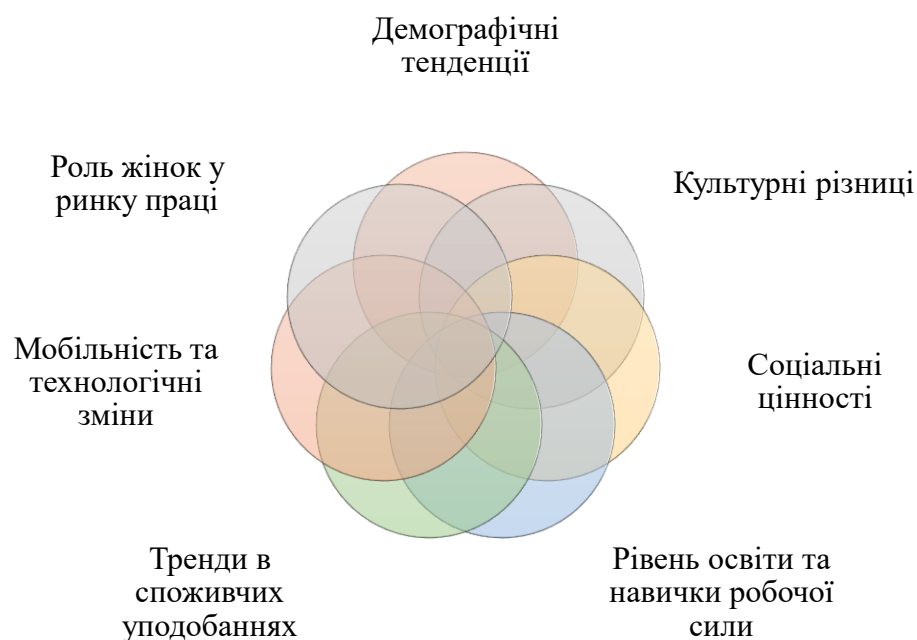


Рис. 2.5. Основні соціокультурні чинники розвитку світової економіки на початку періоду пандемії Covid-19 [38-57]

Демографічні тенденції, такі як збільшення або зменшення чисельності населення, впливають на ринок праці, попит на товари та послуги, а також на системи соціального забезпечення. Культурні різниці. Зростання глобалізації приводить до зближення та взаємодії різних культур, що може впливати на споживчі уподобання та стандарти. Соціальні цінності та їх зміна, таких як відношення до праці, родини, споживання та екології, може впливати на попит та пропозицію у різних секторах економіки. Рівень освіти та навички робочої сили. Розвиток освіти може впливати на якість та ефективність робочої сили та забезпечувати інноваційний розвиток економіки. Тренди в споживчих уподобаннях. Зростання інтересу до сталого розвитку та етичного споживання впливає на ринок товарів та послуг. Мобільність та технологічні зміни. Розвиток технологій, таких як мобільність та віддалена робота, впливає на організацію праці та підприємницькі моделі. Роль жінок у ринку праці. Зміни в соціальній ролі жінок впливають на структуру сімей, робочі практики та споживчі тенденції. Здоров'я та демографічні виклики. Збільшення тривалості життя та інші демографічні фактори впливають на економічні системи та послуги охорони здоров'я.

Ці соціокультурні фактори є важливими для розуміння економічного ландшафту, адже вони формують споживчі та виробничі звички, визначають робочу силу та впливають на соціальні та культурні аспекти економічної діяльності.

4. Технологічні фактори відіграють ключову роль у формуванні та розвитку світової економіки. Швидкий темп технологічних інновацій та їх вплив на виробництво, споживчу поведінку та комунікації стають визначальними для конкурентоспроможності країн та компаній, рис. 2.6 [38-57]

Інновації та дослідження. Країни та компанії, які інвестують у наукові дослідження та інновації, зазвичай мають перевагу в розвитку нових технологій. Цифрова трансформація. Розширення використання інтернету, хмарних технологій, штучного інтелекту та інших цифрових інструментів впливає на всі

сфери економіки. Інтернет речей. Розвиток IoT дозволяє збільшувати автоматизацію, ефективність та збір та аналіз даних.



Рис. 2.6. Основні технологічні чинники розвитку світової економіки на початку періоду пандемії Covid-19 [38-57]

Штучний інтелект. Розширення використання штучного інтелекту управлінням бізнесом, медициною, фінансами, виробництвом та іншими галузями. Блокчейн технології може вдосконалювати технологічні процеси, особливо в області фінансів та логістики. Робототехніка та автоматизація. Виробництво, логістика та інші сфери стають більш автоматизованими за допомогою роботів та автоматизованих процесів. Електричні автомобілі та відновлювана енергетика. Зміни у сфері транспорту та виробництва енергії можуть впливати на екологічну стійкість та ринки енергоресурсів. Біотехнології. Розвиток нових методів в сільському господарстві, медицині та інших галузях за допомогою біотехнологій. Кібербезпека. Важливий аспект з урахуванням росту кількості кіберзагроз.

Ці технологічні фактори взаємодіють та формують технологічний ландшафт світової економіки, визначаючи конкурентоспроможність, інноваційний розвиток та спроможність адаптуватися до змін.

5. Екологічні фактори стають все більш важливими у контексті світової економіки, оскільки сучасні суспільства стикаються з викликами, пов'язаними зі збереженням навколишнього середовища та сталим розвитком, рис. 2.7 [38-57]

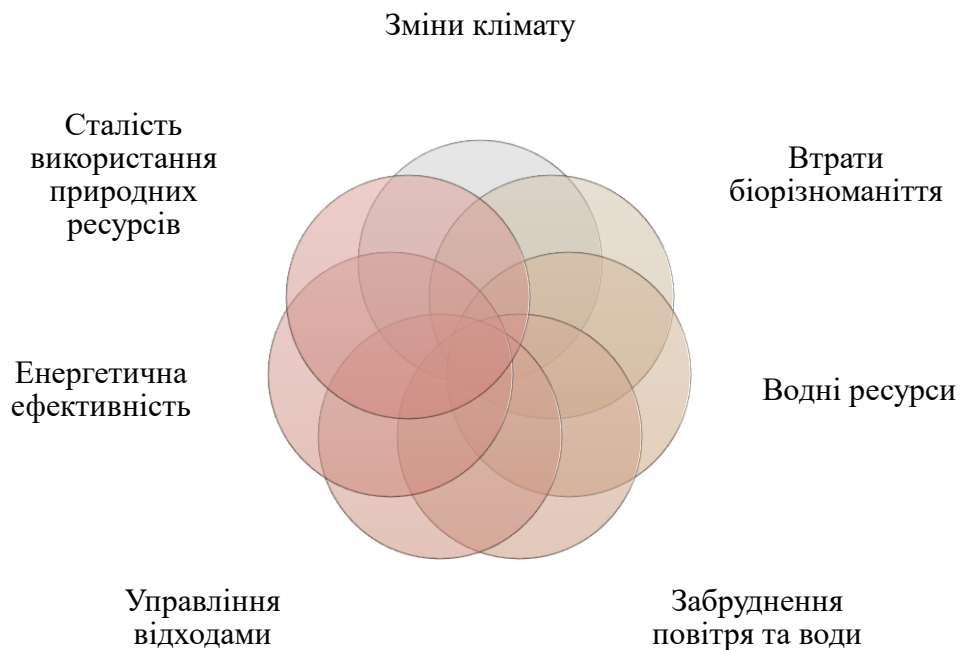


Рис. 2.7. Основні екологічні чинники розвитку світової економіки на початку періоду пандемії Covid-19 [38-57]

Зміни клімату впливають на погодні умови, що може мати важливі наслідки для сільськогосподарського виробництва, водних ресурсів та екосистем в цілому. Втрати біорізноманіття впливають на стійкість екосистем, а також на сільське господарство та інші галузі. Надмірне використання води, забруднення та інші фактори призводять до кризи водних ресурсів. Промислова діяльність та викиди з транспорту призводять до забруднення повітря та води, що впливає на здоров'я людей та екосистеми. Невідповідальне використання та утилізація відходів є причиною серйозних проблем для навколишнього середовища. Перехід до відновлюваних джерел енергії та підвищення енергоефективності можуть

допомогти зменшити негативний вплив на довкілля. Управління лісовими запасами, рибними ресурсами та іншими природними ресурсами є ключовим для сталого розвитку. Прийняття ефективних заходів для зменшення викидів та інших видів забруднення. Впровадження технологій та практик для зменшення екологічного впливу.

Екологічні фактори є важливими у розвитку урядових стратегій, підприємницьких практик та споживчих поведінок, оскільки вони визначають ступінь впливу економіки на природне середовище та навпаки. Управління цими факторами стає ключовим завданням для досягнення сталого розвитку.

6. Законодавчі фактори грають важливу роль у формуванні та функціонуванні світової економіки, визначаючи правила гри для бізнесу, захищаючи права споживачів та забезпечуючи регулювання ринків, рис. 2.8. [38-57].



Рис. 2.8. Основні законодавчі чинники розвитку світової економіки на початку періоду пандемії Covid-19 [38-57]

Міжнародні торговельні угоди сприяють зменшенню торговельних бар'єрів та стимулюють економічну взаємодію між країнами. Антимонопольне законодавство регулює ринкову конкуренцію та запобігає недопустимій концентрації влади в руках окремих компаній. Банківське законодавство визначає правила для функціонування банків та фінансових установ, забезпечує стабільність фінансової системи. Податкові ставки та правила визначають обсяг оподаткування, стимулюють чи гальмують економічну активність, регулюють податкові пільги та звітність. Авторське та патентне законодавство забезпечує правовий захист інтелектуальної власності, що стимулює інновації та конкурентоспроможність. Законодавство щодо праці та соціального захисту визначає права працівників, стандарти безпеки на роботі, системи соціального страхування. Правила для захисту прав споживачів визначають стандарти якості товарів та послуг, надають право на інформацію та виправлення недоліків. Нормативи та стандарти щодо охорони довкілля регулюють викиди, використання ресурсів, відновлення природних екосистем. Норми корпоративного управління та дисциплінарні механізми відповідальності перед акціонерами та іншими стейкхолдерами. Норми для імміграції та працевлаштування іноземців регулюють в'їзд та працевлаштування іноземців, визначають права та обов'язки мігрантів.

Ці законодавчі фактори створюють правовий каркас для функціонування економічних систем та гарантують дотримання основних принципів справедливості, конкуренції та сталого розвитку. Однак їх ефективність також залежить від рівня виконання та впровадження в країні чи регіоні.

PESTEL-аналіз допомагає оцінити зовнішнє середовище та ідентифікувати можливі загрози та можливості для бізнесу чи економіки в цілому.

2.2. Аналіз впливу пандемії Covid-19 на основні макроекономічні показники розвитку світової економіки

Макроекономічні показники надають узагальнену інформацію про розвиток світової економіки. До них відносяться: ВВП (валовий внутрішній продукт); інфляція; безробіття; бюджетний дефіцит та грошове обігове фінансування; зовнішньоекономічна діяльність; інвестування; рівень економічного розвитку; грошова політика. Ці макроекономічні показники дозволяють аналізувати різні аспекти економіки, її стабільність та рівень розвитку. Вони часто використовуються економістами, аналітиками та урядовими органами для прийняття рішень та прогнозування тенденцій.

Проведемо аналіз розвитку світової економіки по переліченим макроекономічним показникам.

1. Валовий внутрішній продукт, постійні ціни (зміни в %), рис 2.9.

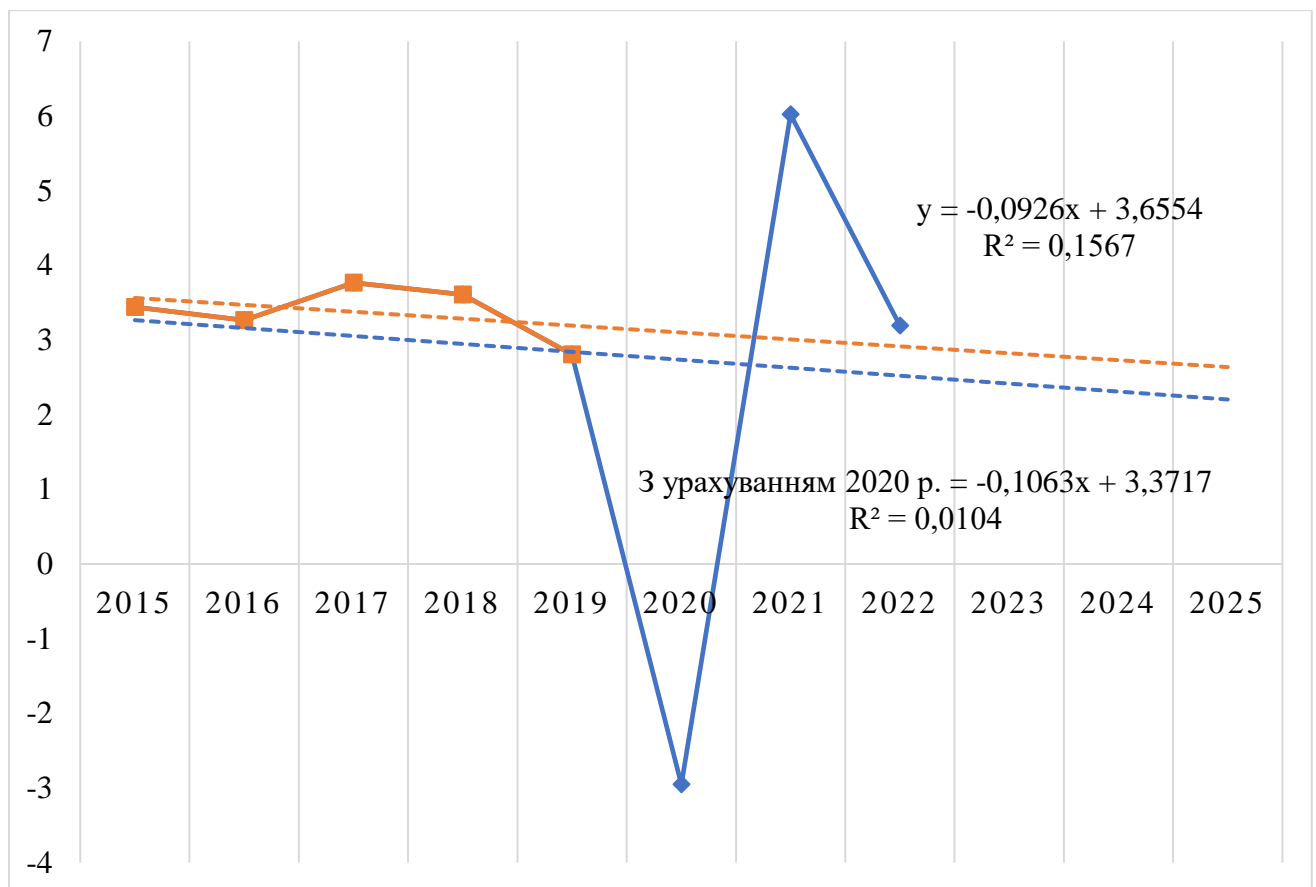


Рис. 2.9. Динаміка ВВП в постійних цінах, % змін [59-60]

Як, видно, з наведених даних, середні темпи приросту світової економіки до пандемії складали 3%, однак значне падіння ВВП в 2020 р. до -3% та його різке відновлення в 2021 р. – до 6% в цілому погіршило стабільність світової економіки, погіршило щорічні темпи приросту до 2,5%.

2. Наступний показник, ВВП в поточних цінах (дол. США), рис. 2.10.

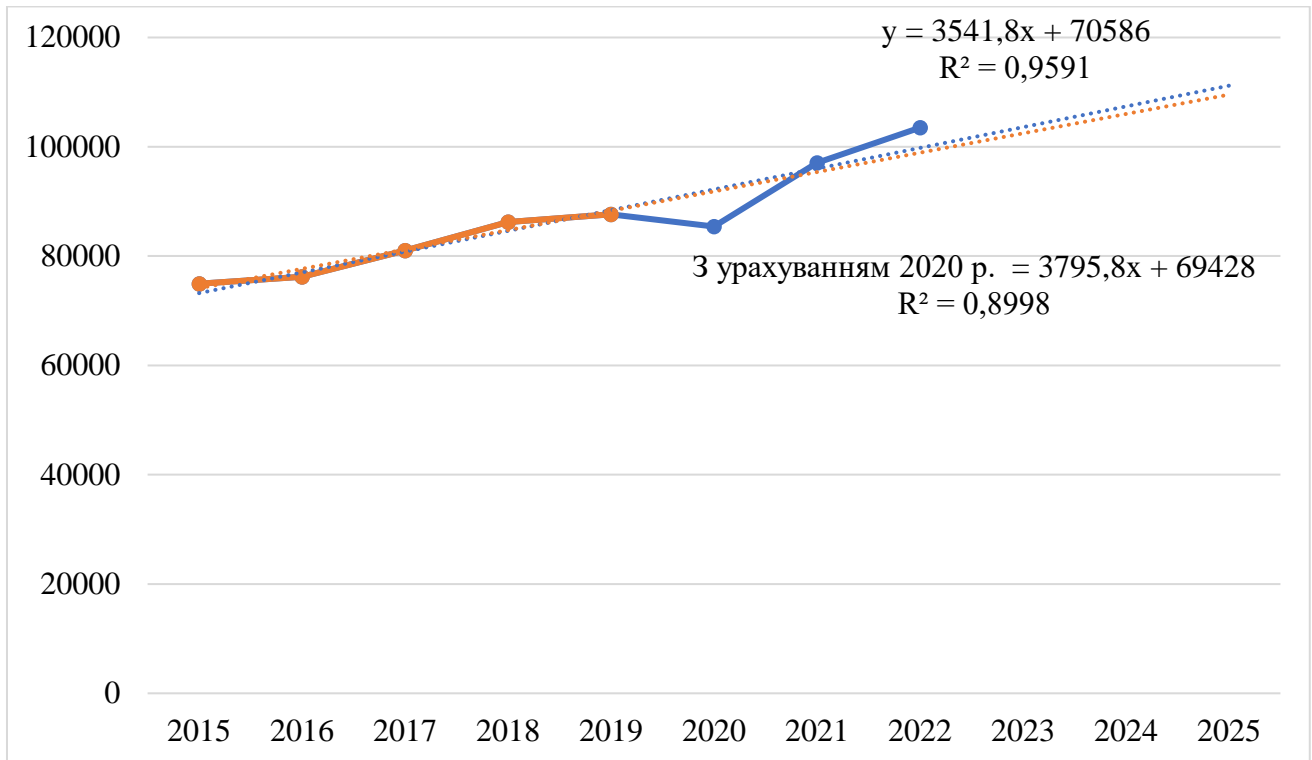


Рис. 2.10. Динаміка ВВП в поточних цінах, дол. США [59-60]

Наведені дані свідчать, що швидке відновлення світової економіки в 2021 р. компенсувало падіння 2020 р. Відповідно загальний позитивний тренд розвитку світової економіки хоча й має дещо нижчий коефіцієнт апроксимації або вірогідності, він залишився на дуже високому рівні – 89%. Також, щорічні темпи приросту світової економіки залишились на рівні 3741 млрд. доларів США, хоча й знизилась на 200 млрд. доларів щорічного приросту.

Але, незважаючи на те, що світова економіка в цілому продемонструвала стійкість до періоду нестабільності через пандемію Covid-19, в деяких країнах падіння ВВП було значно більшим: Іспанія та Італія зазнали серйозного падіння економіки через фактичну зупинку туризму та готельно-ресторанного бізнесу. Великобританія відчула негативний вплив пандемії на економіку через проблеми

у секторах роздрібної торгівлі та послуг. Франція зазнала суттєвого падіння економіки через обмеження та зменшення активності в різних секторах економіки. Індія також зазнала значних економічних втрат, зокрема через велику кількість локдаунів, що вплинули на виробництво та робочу силу.

3. Показник інфляції, середні споживчі ціни (зміна у %), рис. 2.11.

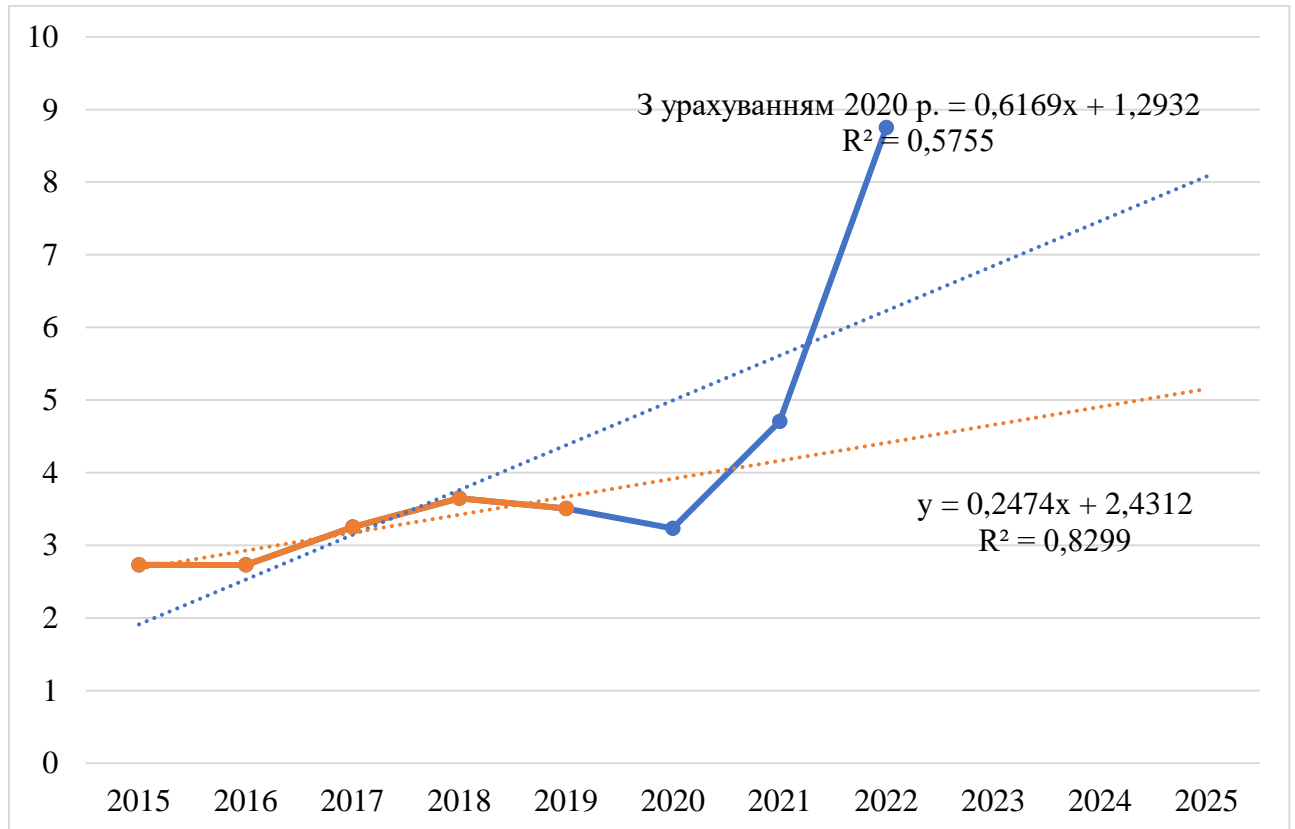


Рис. 2.11. Динаміка інфляції, % змін [59-60]

Пандемія значно збільшила інфляційні процеси в цілому у світовій економіці. Якщо до пандемії середня рівень інфляції дорівнював 3-3,%, в 2021 та 2022 рр. рівень інфляції у світовій економіці збільшився майже утричі – до 9%. На рівні світового впливу інфляція неоднаково вплинула на різні країни, і це може залежати від багатьох чинників, таких як економічна структура, монетарна політика, заходи підтримки та інші. У деяких країнах, інфляція мала значно більше зростання. В Туреччині зростання інфляції співпало також з економічними труднощами, валютними коливаннями та іншими факторами. Аргентина традиційно стикається з високим рівнем інфляції, і пандемія могла

поглибити цю проблему через вплив на економіку. Бразилія теж відчула вплив пандемії на економіку, що може бути пов'язано з збільшенням інфляції. Ліван має серйозні економічні проблеми, які стали ще більш помітними через пандемію, інфляція є однією з проблем у цій країні.

4. Рівень безробіття (зміна у %), рис. 2.12.

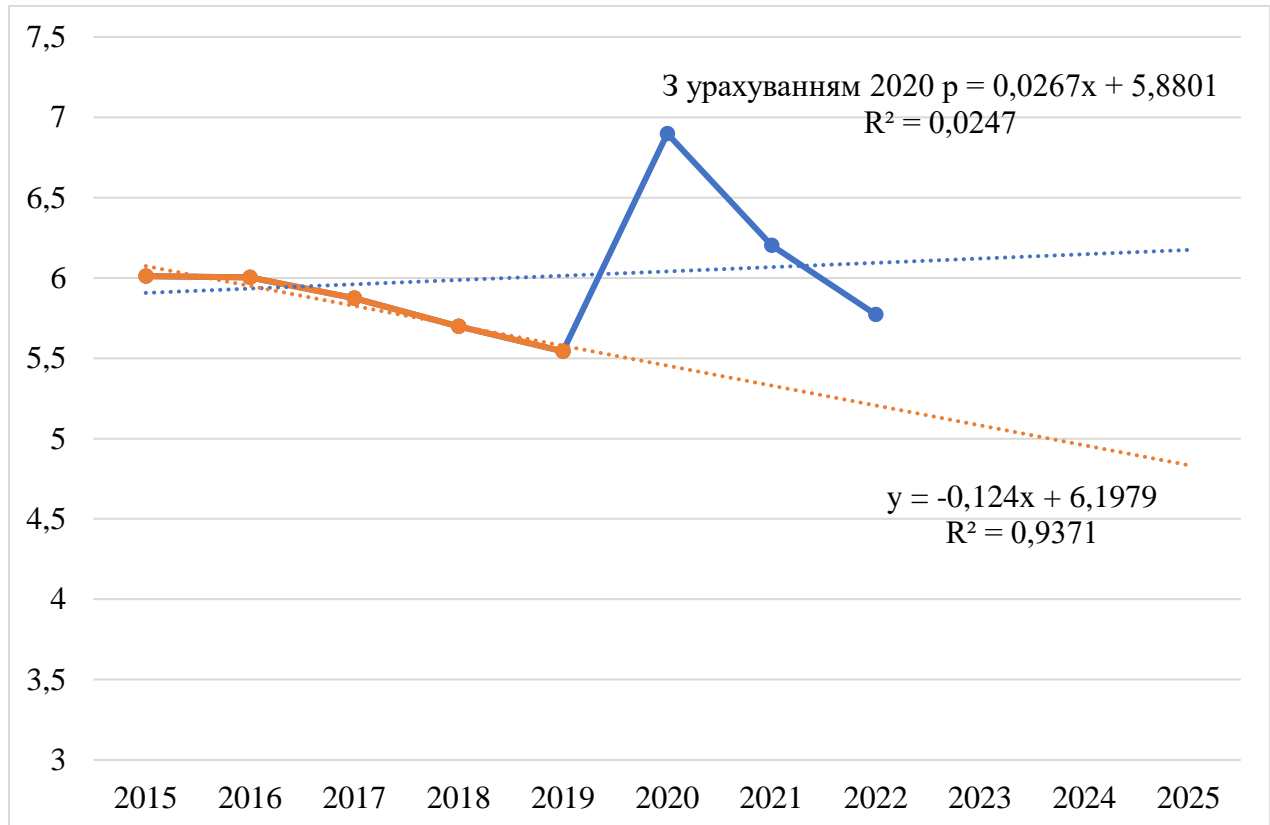


Рис. 2.12. Динаміка рівня безробіття, % змін [59-60]

Аналогічно ситуації з інфляцією, пандемія значно збільшила рівень безробіття у світовій економіці. Якщо до пандемії середній рівень безробіття дорівнював 5,5-6%, в 2020 р. він зріс до 7%. За даними 2021-2022 рр. він майже наблизився до 6% але економічна стабільність була порушена, що підтверджується рівняннями регресії та коефіцієнтом апроксимації. Перелічимо країни, в який рівень безробіття зріс особливо помітно через вплив пандемії. В США стався значний приріст безробіття внаслідок пандемії. Закриття багатьох підприємств і обмеження у виробництві і послугах призвели до масштабного втрати робочих місць. В Індії, де багато працівників зайнято в неформальних

секторах, локдауни і обмеження призвели до великих проблем з безробіттям. Бразилія також відчула серйозний вплив на ринок праці, особливо через скасування заходів та зменшення активності в різних галузях. У країнах Європи, таких як Італія, де туризм та готельно-ресторанний сектор є важливою складовою економіки, безробіття також зросло значно. В Аргентині стали помітні збільшення безробіття внаслідок економічних труднощів, які виникли через пандемію.

5. Обсяг торгівлі товарами та послугами (зміна у %), рис. 2.13.

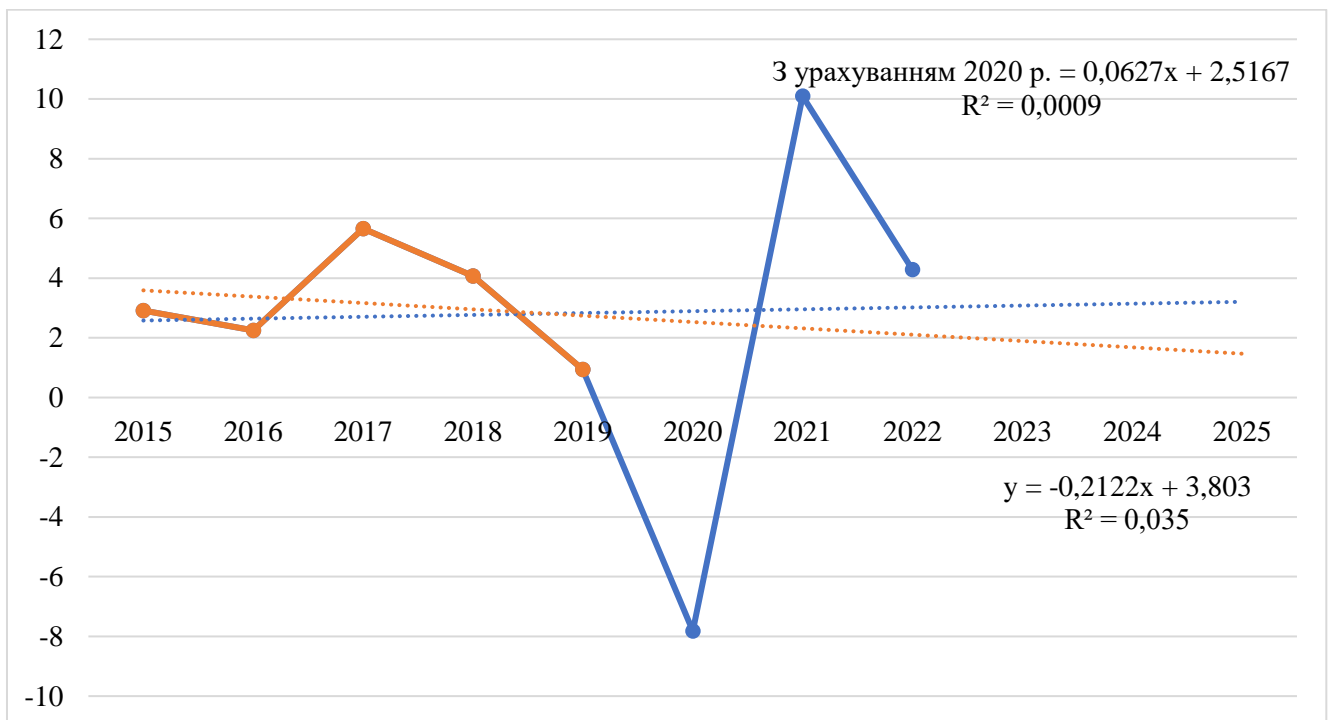


Рис. 2.13. Динаміка обсягу торгівлі товарами та послугами (зміна у %) [59-60]

Динаміка змін світової торгівлі схожа з відповідною динамікою змін ВВП (показник 1), що підтверджує вагому роль міжнародної торгівлі у формування ВВП. Після падіння обсягів торгівлі в 2020 р. до -8% та її стрімке відновлення в 2021 р. до 10% тим не менш порушила загальну стабільність світової торговельної системи і призвела до змін в структурі світової торгівлі. Якщо говорити про окремі країни, через обмеження на виробництво, логістику, транспорт і споживчий попит значно скоротились торговельні обсяги в таких країнах як:

– Китай, де виникла пандемія, спочатку стикалася з обмеженнями на виробництво і експорт. Внаслідок цього торговельні обсяги зменшилися, хоча потім вони почали відновлюватися.

– США, де також були введені строгі заходи для стримування поширення вірусу, торговельні обсяги зазнали зменшення через скорочення виробництва та падіння споживчого попиту.

– країни ЄС, зокрема ті, які важливі для глобальної торгівлі, також відчули вплив пандемії через локдауни та обмеження на господарську діяльність.

– Індія також була серйозно вражена пандемією, що призвело до обмежень на виробництво та торгівлю.

– Бразилія, яка є однією з провідних економік Південної Америки, також зазнала великих труднощів через пандемію, що вплинуло на її торговельні обсяги.

6. Загальний обсяг інвестицій (% від ВВП), рис. 2.14.

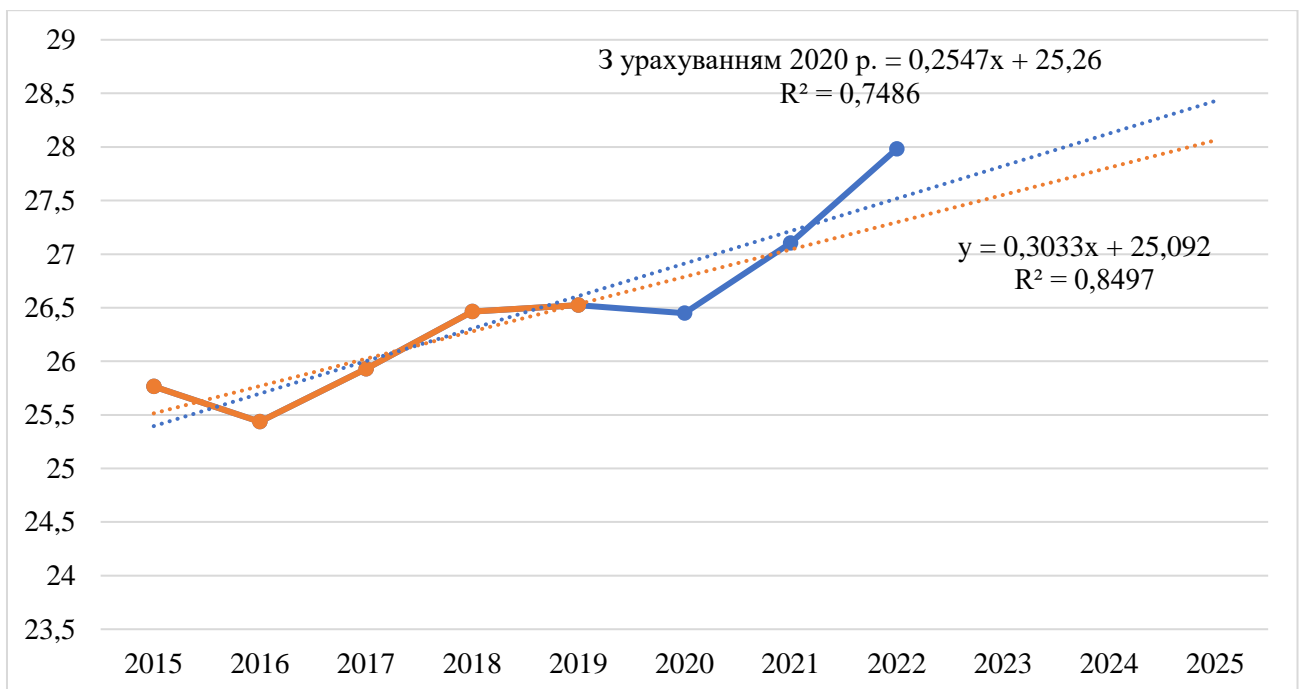


Рис. 2.14. Динаміка обсягу загального обсягу інвестування (% від ВВП) [59-60]

Пряме іноземне інвестування світової економіки продемонструвало велику сталість до проявів кризи, як видно на рис. 2.14, в 2020 р. відбулось падіння обсягів інвестування, але не значне. Вже починаючи з 2021 р. спостерігається

продовження значного зростання інвестування світової економіки, що підтверджується рівняннями регресії та коефіцієнтом апроксимації.

Якщо говорити про окремі країни, інвестори стали більш обережними через економічну невизначеність та ризики, пов'язані з пандемією. Відповідно найбільшого зменшення припливу інвестування зазнали такі країни як: США (через економічні труднощі, пов'язані з пандемією, та зміни у внутрішньому бізнес-кліматі), Китай (через зміни у глобальних торговельних відносинах та підвищення геополітичної напруженості), країни ЄС (через труднощі, пов'язані з пандемією, а також наслідки Brexit), Бразилія (через економічні труднощі та невизначеність, пов'язані з пандемією), Індія (через внутрішні економічні труднощі та зміни в глобальних економічних умовах).

Хоча в багатьох країнах інвестори стали більш обережними через економічну невизначеність, але деякі галузі зазнали різкого інвестиційного зростання, рис. 2.15.

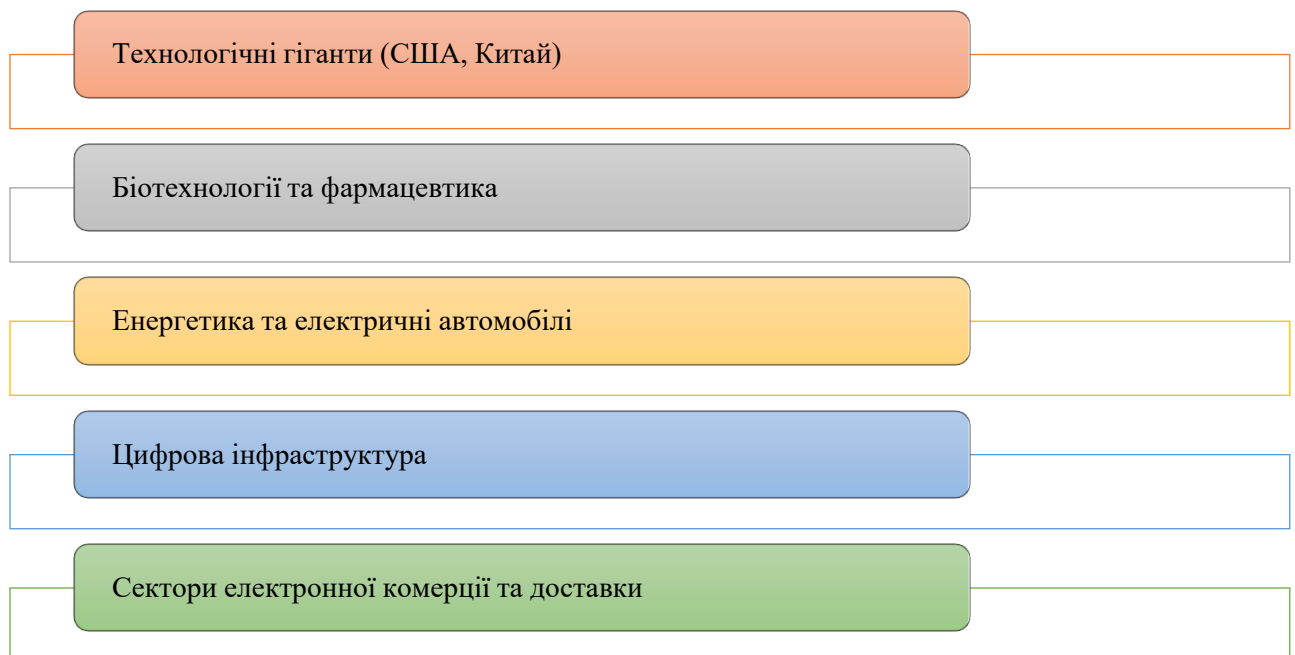


Рис. 2.16. Галузі пріоритетного інвестування в умовах пандемії Covid-19 [59-60]

– технологічні гіганти (США, Китай). В розвинених технологічних країнах, таких як США та Китай, пандемія призвела до збільшення інвестицій у

технології, електроніку, та інші цифрові сектори, які стали ключовими під час карантинів та віддаленої роботи.

– біотехнології та фармацевтика у зв'язку з розробкою вакцин та терапій для боротьби з Covid-19.

– енергетика та електричні автомобілі бо є зв'язок з екологією, включаючи відновлювальну енергетику, з огляду на зростання інтересу до сталого розвитку.

– цифрова інфраструктура. Збільшений попит на цифрові послуги та віддалену роботу.

– сектори електронної комерції та доставки. З розвитком онлайн-шопінгу та змінами в споживчому поведінці.

7. Баланс поточного рахунку (долари США), рис. 2.17.

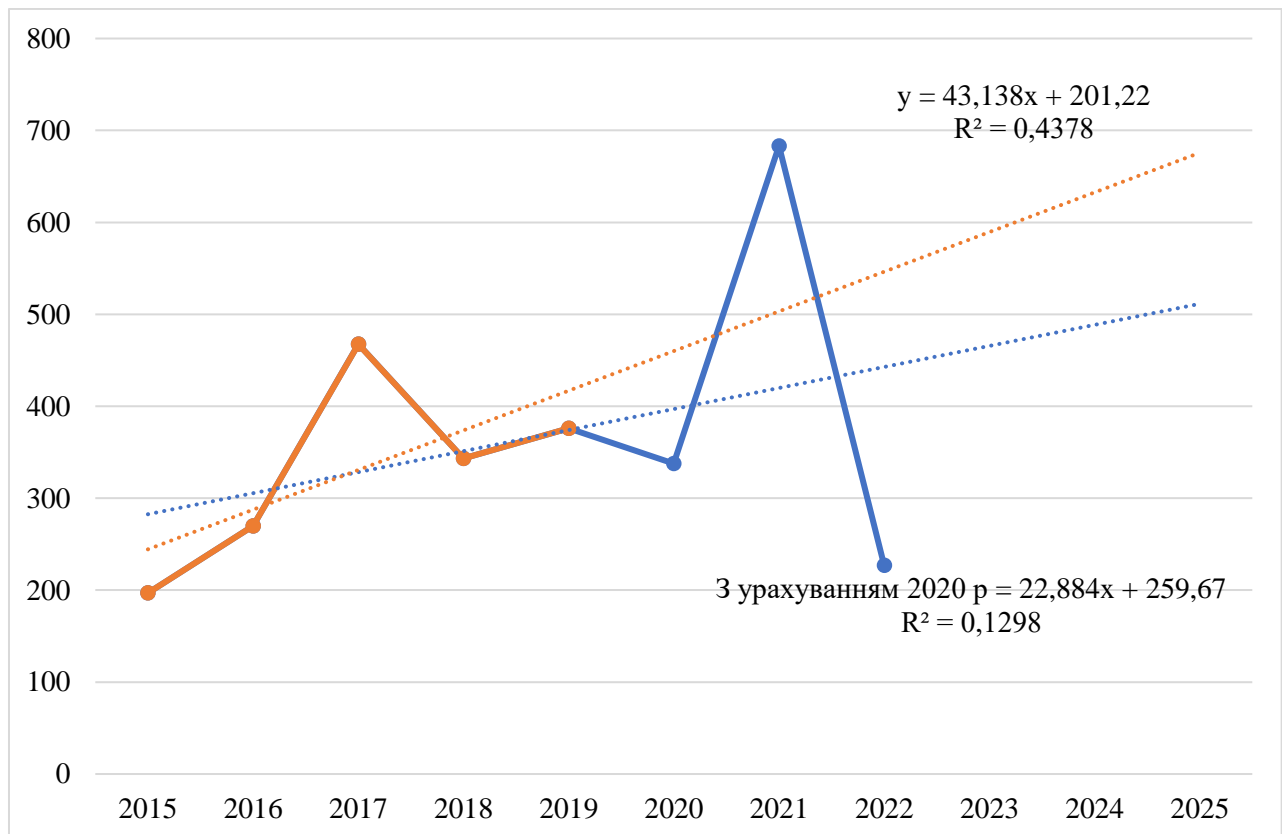


Рис. 2.17. Динаміка балансу поточного рахунку (долари США) [59-60]

Як видно за даних рис. 2.17 пандемія COVID-19 суттєво вплинула на баланс поточного рахунку світової економіки. Значне зростання 2021 р. змінилось значним падінням в 2022 р. Отже, явним є порушення балансу поточного рахунку, який враховує експорт та імпорт товарів і послуг, доходи та перекази. Основними

причинами таких змін є: замороження господарської активності, локдауни та інші заходи вплинули на виробництво та торгівлю, що могло призвести до зменшення обсягів експорту та імпорту; проблеми у глобальних ланцюгах постачання та обмеження в руху товарів вплинули на торгівлю товарами; багато країн відчули значний спад доходів від туризму, що також вплинуло на баланс поточного рахунку; зменшення економічної активності та втрати робочих місць можуть вплинути на перекази працівників-мігрантів, що також враховується в балансі поточного рахунку; зміни в споживчому попиті та витратах споживачів також можуть вплинути на обсяги імпорту.

8. Індекс товарного палива (енергії) включає індекси цін на сиру нафту (нафту), природний газ та вугілля (індекс, 2016=100), рис. 2.18.

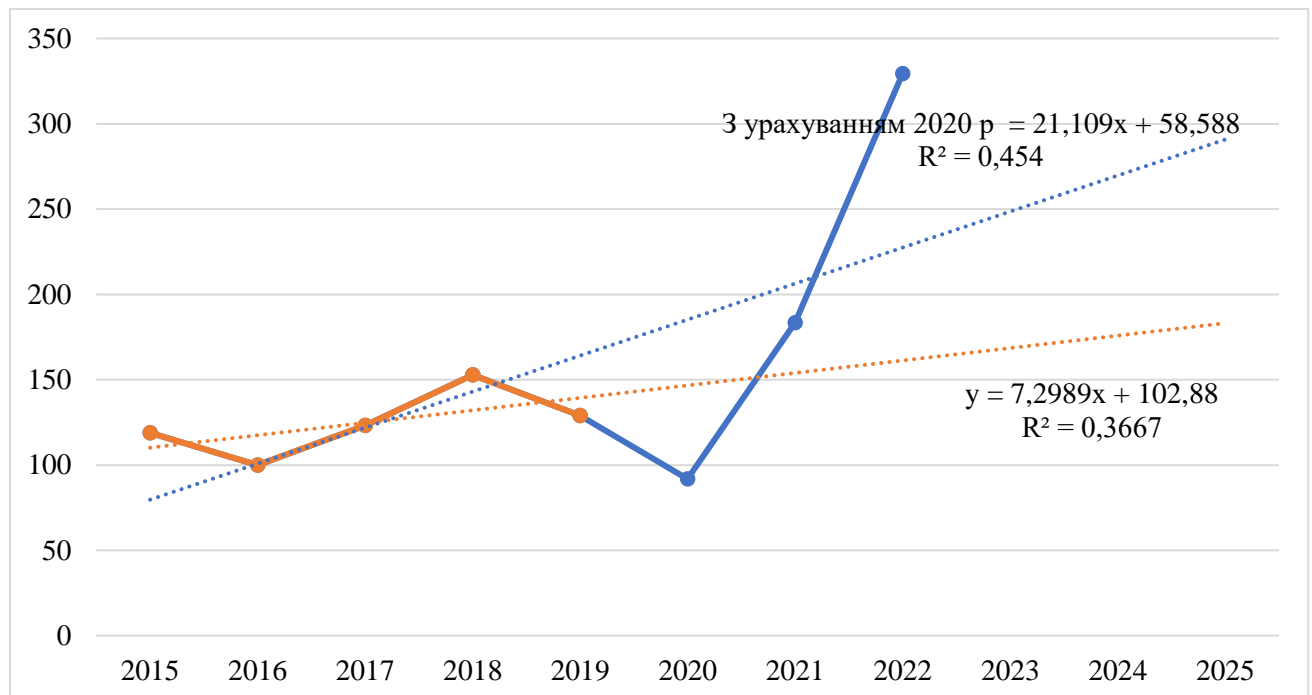


Рис. 2.18. Динаміка індексу товарного палива (енергії) [59-60]

Індекс товарного палива (енергії) – це вимірювальний показник, який відображає ціни на різні види енергетичних ресурсів, такі як нафта, природний газ, вугілля та інші. Один з найвідоміших індексів цього типу - це індекс цін на нафту, який відображає зміни вартості нафти на світових ринках. Зміни в індексі товарного палива та цінах на енергоресурси взагалі через пандемію Covid-19 були значними і багатограними. В цілому слід зазначити, значне зростання цін

на паливо, рис. 2.18 після падіння в 2020 р. Падіння цін в 2020 р. пов'язано з такими аспектами як: зниження попиту, перегляд прогнозів попиту, падіння цін на нафту, зменшення виробництва альтернативних джерел енергії, збільшення ефективності енергоспоживання.

Відповідно, різке зростання індексу в 2021-2022 рр. пов'язано з такими чинниками як:

– відновлення економічної активності. У 2021 році багато країн продовжували відновлювати економічну активність після пандемії Covid-19. Поступове відновлення економіки може викликати збільшений попит на енергію та супутні товари.

– збільшений попит на нафту. Під час відновлення економічної активності попит на нафту зріс, оскільки економіки використовують більше енергії для виробництва та транспортування.

– обмеження виробництва нафти. Обмеження виробництва нафти або обмеження витрат на видобуток, сприяє підтримці світових цін на певному рівні.

Отже, аналіз довів, що всі макроекономічні показники розвитку світової економіки відреагували на пандемію Covid-19.

2.3. Дисбаланси світової торговельної системи внаслідок впливу пандемії Covid-19

Пандемія Covid-19 суттєво вплинула на світову торговельну систему, викликаючи ряд змін та викликів. На рис. 2.19 наведено динаміку світового товарообігу.

Як видно з наведених даних, торговельний обсяг значно скоротився в 2020 р., але відбулось швидке відновлення обсягів вже в 2021 р. Однак, основні зміни, що відбулись у світовій торгівлі були такими:

– зменшення обсягів торгівлі, з лютого 2020 р., коли почалася пандемія, спостерігалось суттєве зменшення обсягів світової торгівлі. Обмеження на

виробництво, логістику та зупинення економічної активності призвели до зниження попиту на товари та послуги, що вплинуло на міжнародну торгівлю.

– обмеження логістичних ланцюгів. Зміни в глобальних логістичних ланцюгах виникли через локдауни, закриття кордонів та інші обмежувальні заходи. Це призвело до ускладнень у постачанні та транспортуванні товарів.

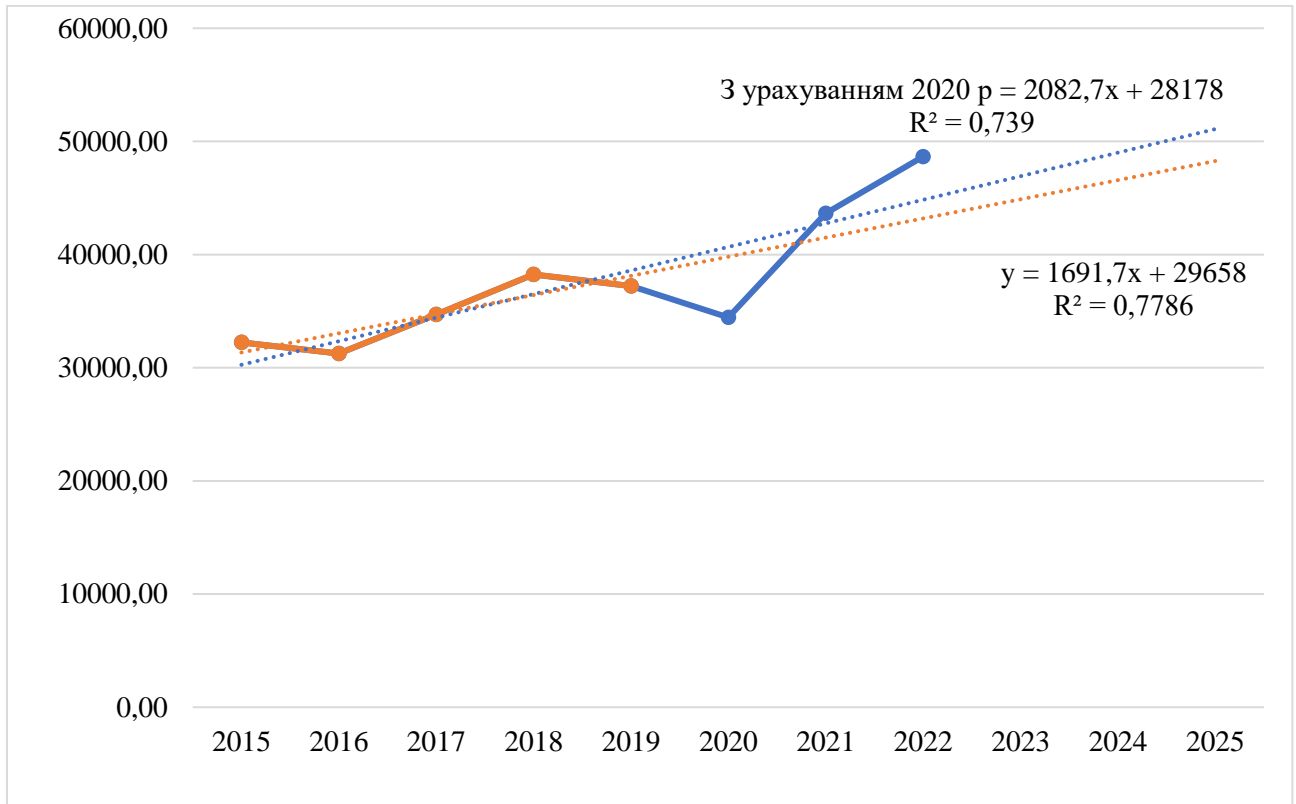


Рис. 2.19. Динаміка світового товарообігу, млрд. доларів США [59-60]

– зміни в географії торгівлі бо деякі країни перебудували свої торговельні стратегії та шукали нових партнерів через зміни у глобальних торговельних умовах.

– збільшений захисту та обмеження торгівлі. Деякі країни ввели тимчасові обмеження на експорт медичного обладнання та інших товарів, щоб забезпечити внутрішні потреби та захистити власний ринок.

– цифрова торгівля та е-комерція та їх зростання виявились важливими, оскільки споживачі та компанії шукали альтернативні шляхи для здійснення торгівлі в умовах обмежень.

– відновлення після пандемії. Після глобальної вакцинації та поступового відновлення економік багато країн почали відновлювати свою торговельну активність.

Ці тенденції вказують на те, що пандемія викликала значні турбулентності та адаптації в світовій торгівлі, і її вплив може тривати ще деякий час.

Що стосується динаміки високотехнологічного експорту (% від експорту), рис. 2.20.

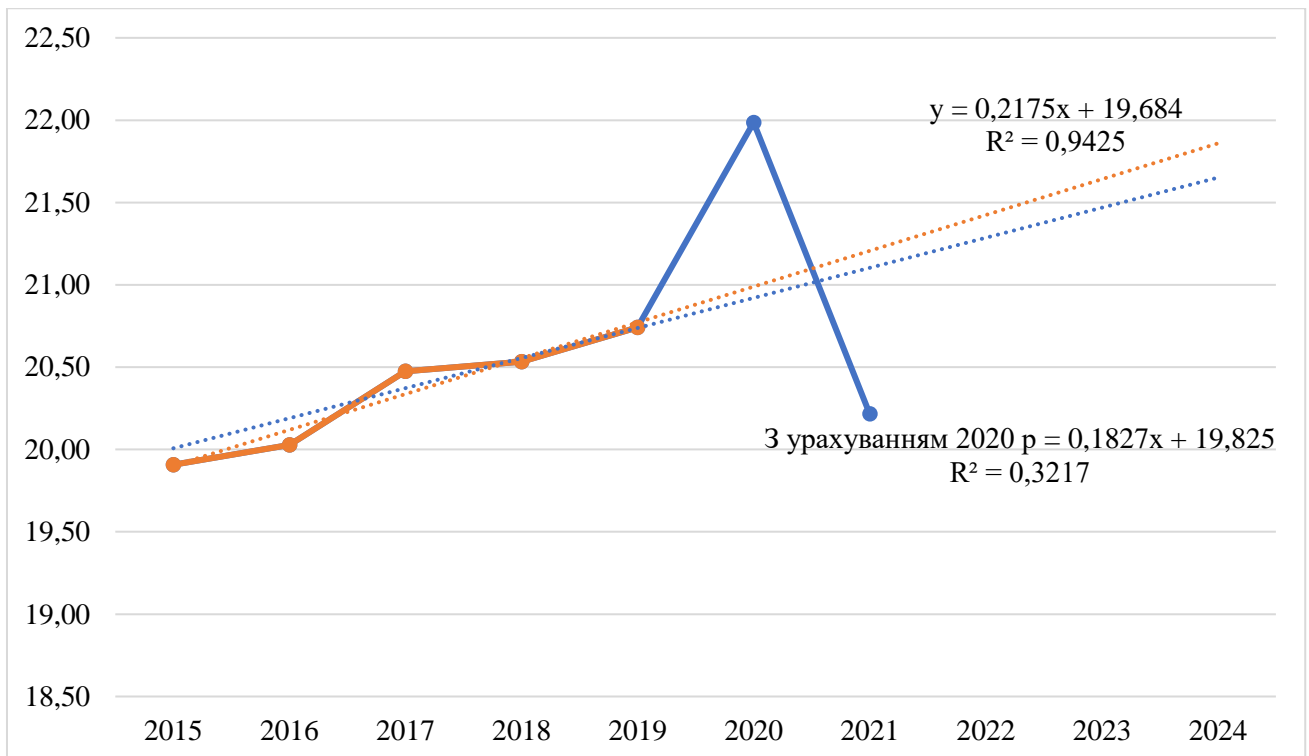


Рис. 2.20. Динаміка високотехнологічного експорту (% від експорту) [59-60]

Як видно з рис. 2.20, незважаючи на стрімке зростання високотехнологічного експорту в 2020 р., 2021 р. показав, що високотехнологічна галузь світової економіки хоча й затримкою, але теж зазнала падіння обсягів через пандемію. На нашу думку це пов'язано з такими аспектами як: локдауни, обмеження та проблеми в глобальних ланцюгах постачання; зміни в споживчому попиті та виробничих потребах; переорієнтація виробництва; зміни в темпах цифрової трансформації багатьох сфер; ах. Збільшений попит на цифрові технології та послуги може вплинути на експорт відповідних товарів тощо.

Динаміка торгівлі послугами, млн. доларів США представлена на рис. 2.21. Пандемія суттєво вплинула на світову торгівлю послугами. В основі змін слід зазначити таке. З лютого 2020 року багато країн ввели локдауни, обмеження на подорожі та закрили кордони. Це призвело до різкого зменшення міжнародного туризму та послуг, пов'язаних з гостинності та розвагами.

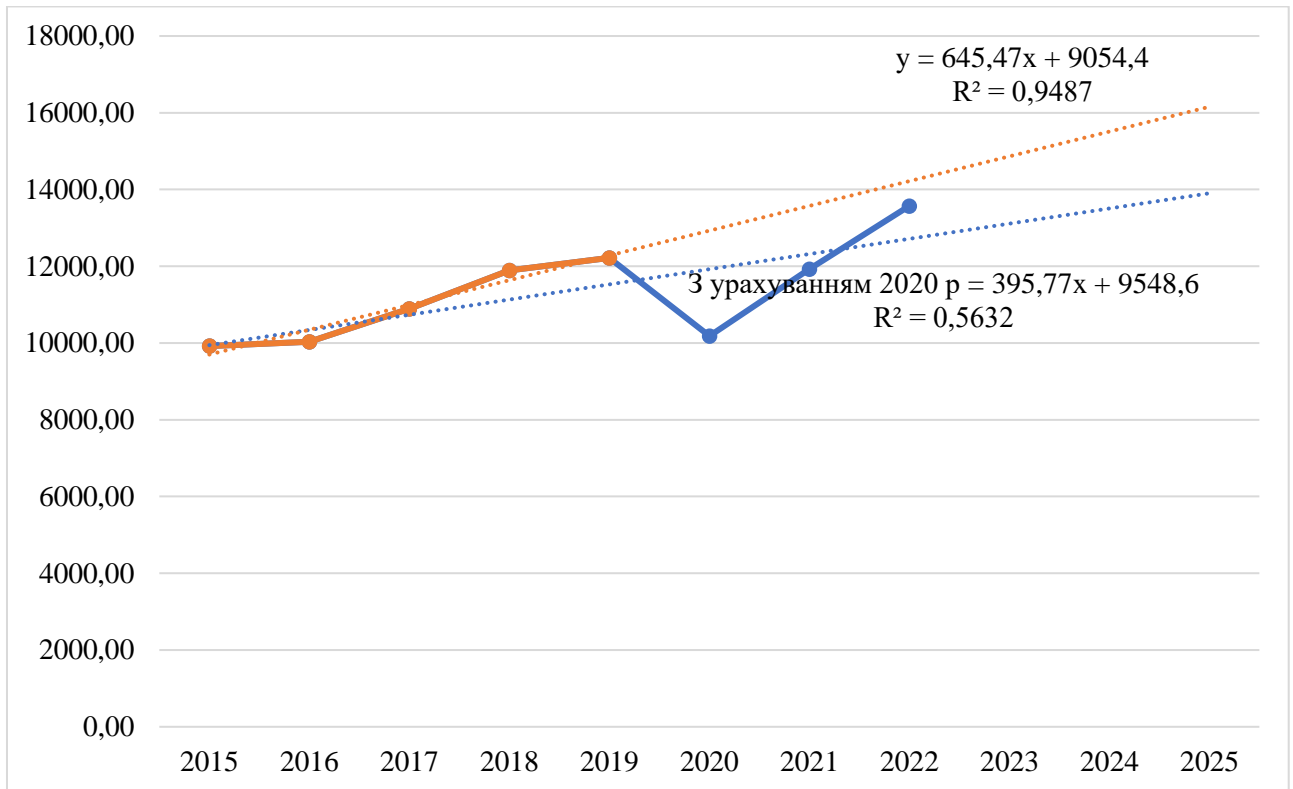


Рис. 2.21. Динаміка торгівлі послугами, млрд. доларів США [59-60]

З введенням локдаунів та обмежень на роботу з місця проживання багато компаній та працівників перейшли на віддалену роботу. Це може вплинути на попит на послуги, пов'язані з бізнес-подорожами, конференціями та іншими секторами. Пандемія призвела до зростання попиту на цифрові послуги, такі як відеоконференції, онлайн-освіта, стрімінгові послуги та інше. Закриття навчальних закладів та перехід до дистанційної освіти вплинули на ринок освітніх послуг та міжнародний обмін студентами. Галузь охорони здоров'я та медичних послуг зазнала інтенсивного тиску через збільшений попит на медичні послуги та обмеження в доступі до них. Закриття театрів, музеїв, кінотеатрів та інших розважальних закладів викликало складнощі для сектора культури та розваг. Зменшення попиту на авіап перевезення та послуги авіакомпаній суттєво

вплинуло на цей сектор. Загалом, глобальна нестабільність та невизначеність, пов'язані з пандемією, призвели до змін у споживчому попиті та виробництві, що впливає на різні галузі послуг.

Розглянемо більш докладно динаміку деяких видів послуг.

На рис. 2.22 наведено динаміку послуг страхування.

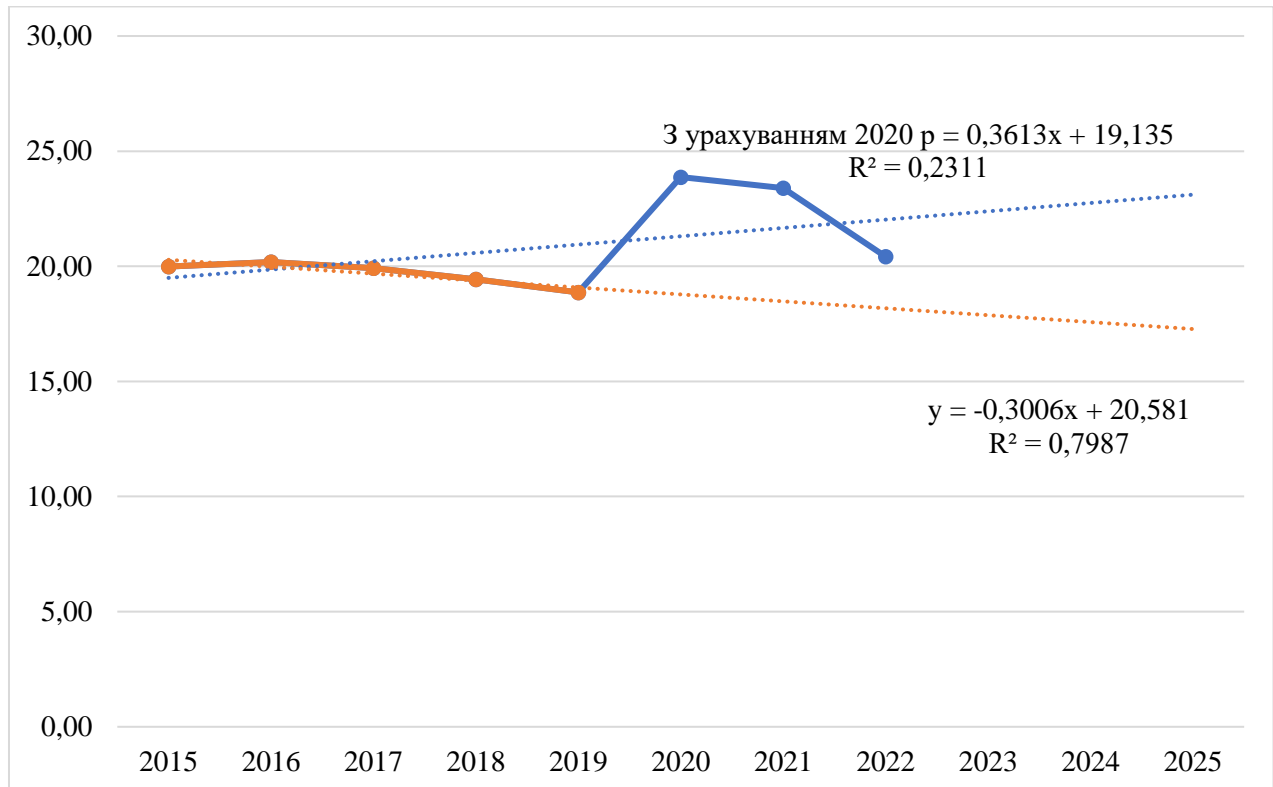


Рис. 2.22. Динаміка страхових послуг, млрд. доларів США [59-60]

Як видно з даних рис. 2.22, пандемія сприяла зростанню послуг страхування у світовому масштабі. Цю ситуацію можна пояснити таким чином:

1. Зростання обізнаності про ризики здоров'я та безпеки призвело до більшого попиту на страхування життя та страхування від непередбачуваних медичних витрат. Споживачі можуть шукати поліси, які надають захист у випадку хвороби або інвалідності, особливо в контексті пандемії.

2. Бізнеси звертались до страховиків для захисту від втрат, пов'язаних із зупинкою діяльності або зменшенням обсягів продажу через локдауни та обмежувальні заходи.

3. Збільшився попит на спеціалізовані страхові продукти, такі як страхування подорожей, страхування від скасування подій та інші, оскільки люди

та компанії стають більш обізнаними з ризиками, пов'язаними із здоров'ям та безпекою.

4. Пандемія призвела до широкого використання цифрових технологій у сфері страхування. Зручність та доступність онлайн-послуг збільшила попит на цифрові страхові рішення.

5. Підприємства переглядають свій підхід до оцінки ризиків, розробляють нові стратегії страхування для захисту від непередбачуваних загроз, включаючи пандемічні ризики.

6. Пандемія створила нові потреби в страхових продуктах, таких як захист від бізнес-перерв, страхування від ризику виробництва та інші.

Що стосується туристичних послуг, їх динаміку наведено на рис. 2.23.

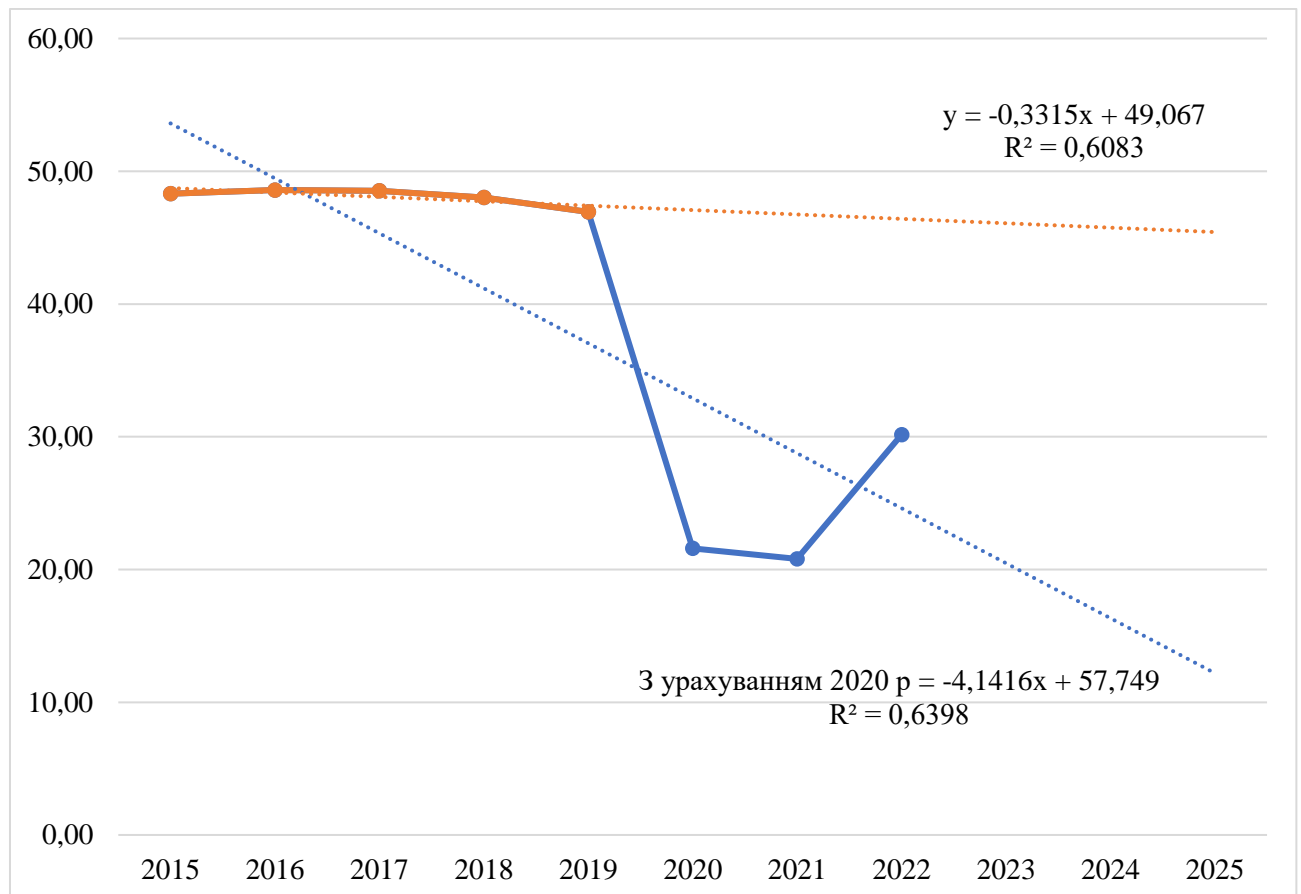


Рис. 2.23. Динаміка туристичних послуг, млрд. доларів США [59-60]

Туризм є галуззю, що зазнала можливо найбільшого негативного впливу наслідків пандемії Covid-19. Саме така ситуація спостерігається на рис. 2.23.

Що стосується аспектів такого впливу, перш за все це пов'язано з глобальним карантинном, який призвів до таких наслідків як:

1. Введення локдаунів та обмежень на міжнародні та внутрішні подорожі призвело до значного скорочення туристичного руху. Багато країн ввели обмеження на в'їзд для іноземних туристів, а також національні обмеження.

2. Закриття готелів, ресторанів та інших господарюючих суб'єктів галузі гостинності призвело до значного зменшення попиту на туристичні послуги.

3. Масове скасування рейсів та зменшення попиту на авіаквитки, що вплинуло на авіаційну галузь.

4. Зміна у виборі туристичних напрямків, бо туристи стали уникають переповнених місць та шукати менш популярні туристичні напрямки, де є менше людей та ризиків зараження.

5. З'явилася збільшена увага до страхування подорожуючих, включаючи страхування від втрат, втрати медичних витрат та страхування від скасування подорожей.

6. Багато туристів віддають перевагу відпочинку в своїй країні, оскільки це менш ризиковано з точки зору здоров'я та безпеки.

7. Зростання популярності віртуальних турів та онлайн-подорожей, які дозволяють подорожувати віртуально без фізичного виїзду.

8. Туристи все більше цінують гнучкі умови бронювання, можливість безкоштовного скасування та зміни планів через невизначеність умов подорожей.

Отже пандемія призвела до серйозних викликів для галузі туризму, і вона продовжує адаптуватися до нових реалій, шукаючи інноваційні рішення для забезпечення безпеки та задоволення нових потреб туристів.

На рис. 2.24 наведено динаміку транспортних послуг. Як видно з наведених даних, транспортні послуги, як і страхові, незважаючи на певні проблеми в структурі галузі, є такими, що майже не відчули негативного впливу пандемії за обсягами наданих послуг.

Однак, слід відмітити ті чинники, які формували розвитку транспортних послуг під час пандемії:

Введення локдаунів, обмежень на переміщення та страхування перед зараженням призвело до різкого зменшення пасажирського руху. Авіа-, залізничні та автобусні компанії стикалися зі значним зменшенням попиту на послуги. Багато міст вводили обмеження на кількість пасажирів у громадському транспорті для забезпечення соціального дистанціювання.

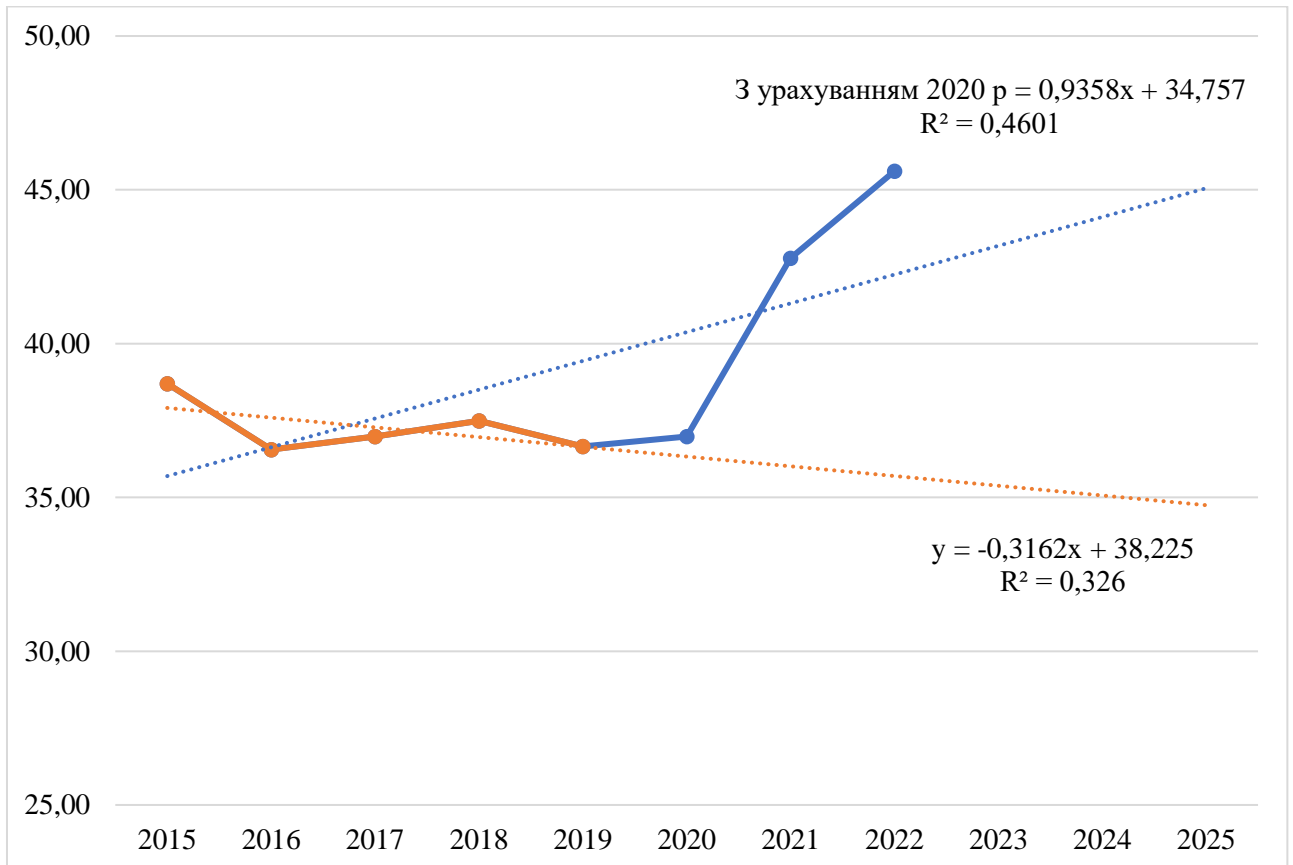


Рис. 2.24. Динаміка транспортних послуг, млрд. доларів США [59-60]

Це призвело до змін в графіку руху, впровадження нових правил безпеки та інших заходів для захисту пасажирів та персоналу. Авіакомпанії стикалися зі скасуванням багатьох рейсів, падінням пасажиропотоку та економічними втратами. Багато авіакомпаній шукали фінансову підтримку в урядів. Збільшення попиту на індивідуальний транспорт та популярність послуг таксі, велосипедів та інших засобів індивідуальної мобільності через більшу безпеку та соціальне дистанціювання. Збільшений інтерес до безконтактних технологій у транспорті, таких як безконтактна оплата, електронні квитки та інші інновації для зменшення фізичного контакту та ризиків передачі вірусу. Збільшений попит на вантажні

перевезення, особливо з розвитком електронної торгівлі та забезпечення ланцюга постачання медичними та іншими товарами. Зменшення попиту на послуги таксі, а також вплив на економіку розділового економічного моделювання, особливо у мегаполісах.

Ці зміни та виклики в галузі транспорту створили нагоду для впровадження нових стратегій, технологій та підходів для адаптації до нових умов.

Отже, пандемія Covid-19 суттєво вплинула не стільки на обсяги обороту торговельної системи світової економіки, скільки на його структуру.

Висновки до другого розділу

1. Систематизовано особливості розвитку світової економіки до періоду пандемії Covid-19, зокрема: глобалізація; зростання впливу деяких країн, що розвиваються; інновації та технологічний прогрес; розвиток енергетичних ринків; демографічні та соціальні зміни; екологічні проблеми; стан фінансових ринків. За допомогою PESTEL-аналіз досліджено вагому роль політичних, економічних, соціокультурних, технологічних, екологічних та законодавчих факторів на світову економіку в цілому.

2. Проведено аналіз впливу пандемії Covid-19 на основні макроекономічні показники розвитку світової економіки: ВВП (валовий внутрішній продукт); інфляція; безробіття; зовнішньоекономічну діяльність; інвестування; рівень економічного розвитку, ціни на паливо. Макроекономічні показники дозволяють аналізувати різні аспекти економіки, її стабільність та рівень розвитку. Швидке відновлення світової економіки в 2021 р. компенсувало падіння 2020 р. Відповідно загальний позитивний тренд розвитку світової економіки хоча й має дещо нижчий коефіцієнт апроксимації або вірогідності, він залишився на дуже високому рівні – 89%. Також, щорічні темпи приросту світової економіки залишились на рівні 3741 млрд. доларів США, хоча й знизилась на 200 млрд. доларів щорічного приросту. Пандемія значно збільшила інфляційні процеси в цілому у світовій економіці. Якщо до пандемії середня рівень інфляції

дорівнював 3-3,%, в 2021 та 2022 рр. рівень інфляції у світовій економіці збільшився майже утричі – до 9%. Пандемія значно збільшила рівень безробіття у світовій економіці. Якщо до пандемії середній рівень безробіття дорівнював 5,5-6%, в 2020 р. він зріс до 7%. За даними 2021-2022 рр. він майже наблизився до 6% але економічна стабільність була порушена, що підтверджується рівняннями регресії та коефіцієнтом апроксимації. Динаміка змін світової торгівлі схожа з відповідною динамікою змін ВВП, що підтверджує вагому роль міжнародної торгівлі у формування ВВП. Після падіння обсягів торгівлі в 2020 р. до -8% та її стрімке відновлення в 2021 р. до 10% тим не менш порушила загальну стабільність світової торговельної системи і призвела до змін в структурі світової торгівлі. Пряме іноземне інвестування світової економіки продемонструвало велику сталість до проявів кризи, як видно на рис. 2.14, в 2020 р. відбулось падіння обсягів інвестування, але не значне. Вже починаючи з 2021 р. спостерігається продовження значного зростання інвестування світової економіки, що підтверджується рівняннями регресії та коефіцієнтом апроксимації. Деякі галузі зазнали різкого інвестиційного зростання під час пандемії: біотехнології та фармацевтика; енергетика та електричні автомобілі; цифрова інфраструктура; сектори електронної комерції та доставки. Пандемія Covid-19 суттєво вплинула на баланс поточного рахунку світової економіки. Значне зростання 2021 р. змінилось значним падінням в 2022 р. Отже, явним є порушення балансу поточного рахунку, який враховує експорт та імпорт товарів і послуг, доходи та перекази.

3. Визначено дисбаланси світової торговельної системи внаслідок впливу пандемії Covid-19. Акцентовано увагу, що пандемія Covid-19 значно вплинула на світову торговельну систему, призводячи до різкого зниження обсягів та змін у структурі міжнародної торгівлі. Введення локдаунів, обмежень та призупинення економічної діяльності в багатьох країнах призвело до зменшення попиту та подання на товари та послуги, що спричинило скорочення обсягів торгівлі. Пандемія призвела до порушень у ланцюгах постачання через закриття / обмеження виробництва та проблеми з транспортуванням товарів. Це створило

труднощі для підприємств, особливо тих, які були залежні від глобальних ланцюгів постачання. Збільшився попит на медичні товари, продукти харчування та електроніку для роботи з дому, тоді як сфера туризму, готельно-ресторанної галузі та інші послуги зазнали великого зменшення попиту. Країни переглядали свої торговельні стратегії та політику, намагаючись забезпечити більшу самодостатність у виробництві критичних товарів, таких як медичне обладнання та фармацевтика. Країни вводили тимчасові заходи захисту для своїх економік, включаючи тарифи та інші обмеження, щоб захистити внутрішнє виробництво. Сфера послуг, зокрема туризм та транспортні послуги, зазнали суттєвого спаду через обмеження на подорожі та соціальне дистанціювання. Зростання електронної торгівлі та онлайн-торгівлі стало новою реальністю під час пандемії, а це вплинуло на розширення електронного експорту.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В ПОСТ ПАНДЕМІЧНИЙ ПЕРІОД

3.1. Вплив пандемії Covid-19 на світову економіку

Вплив пандемії на світову економіку є складним та має багато факторів.

1. Спад виробництва та зайнятості через призупинення виробництва та послуг, а також через зменшення попиту. Це викликало зниження виробництва та втрати робочих місць.

2. Падіння споживчого попиту, відповідно витрати зменшуються, що впливає на підприємства та галузі, які залежать від споживчого сектора.

3. Зниження світового ВВП. Міжнародний Валютний Фонд (МВФ) та інші економічні організації понизили прогнози зростання ВВП в ряді країн та регіонів.

4. Криза на ринках праці через збільшення безробіття та стрес на ринках праці внаслідок обмежень та економічного спаду. Багато галузей, зокрема туризм, ресторани та інші послуги, стали особливо вразливими.

5. Зміна урядової політики для підтримки бізнесу та населення, включаючи програми стимулювання, кредитні гарантії та соціальні пакети.

6. Зміни у фінансовому секторі бо фінансові ринки відчули коливання, а центральні банки приймали екстрені заходи для забезпечення стабільності. Ключовими були зниження процентних ставок та надання фінансової підтримки.

7. Зростання державного боргу у зв'язку із заходами щодо стимулювання та соціальної підтримки, багато країн зіткнулися зі зростанням державного боргу, що може мати довгострокові економічні наслідки.

8. Акцент на цифрові технології та електронну комерцію бо пандемія підкреслила важливість цифрових технологій та електронної комерції для забезпечення продовження бізнесу та надання послуг в умовах соціальної дистанції.

Перспективи економічного відновлення залежали від швидкості вакцинації, ефективності управління пандемією та готовності країн до адаптації до нових реалій.

Розглянемо зміни в міжнародній торгівлі. На рис. 3.1. наведено динаміку структури товарообігу на товарними групами

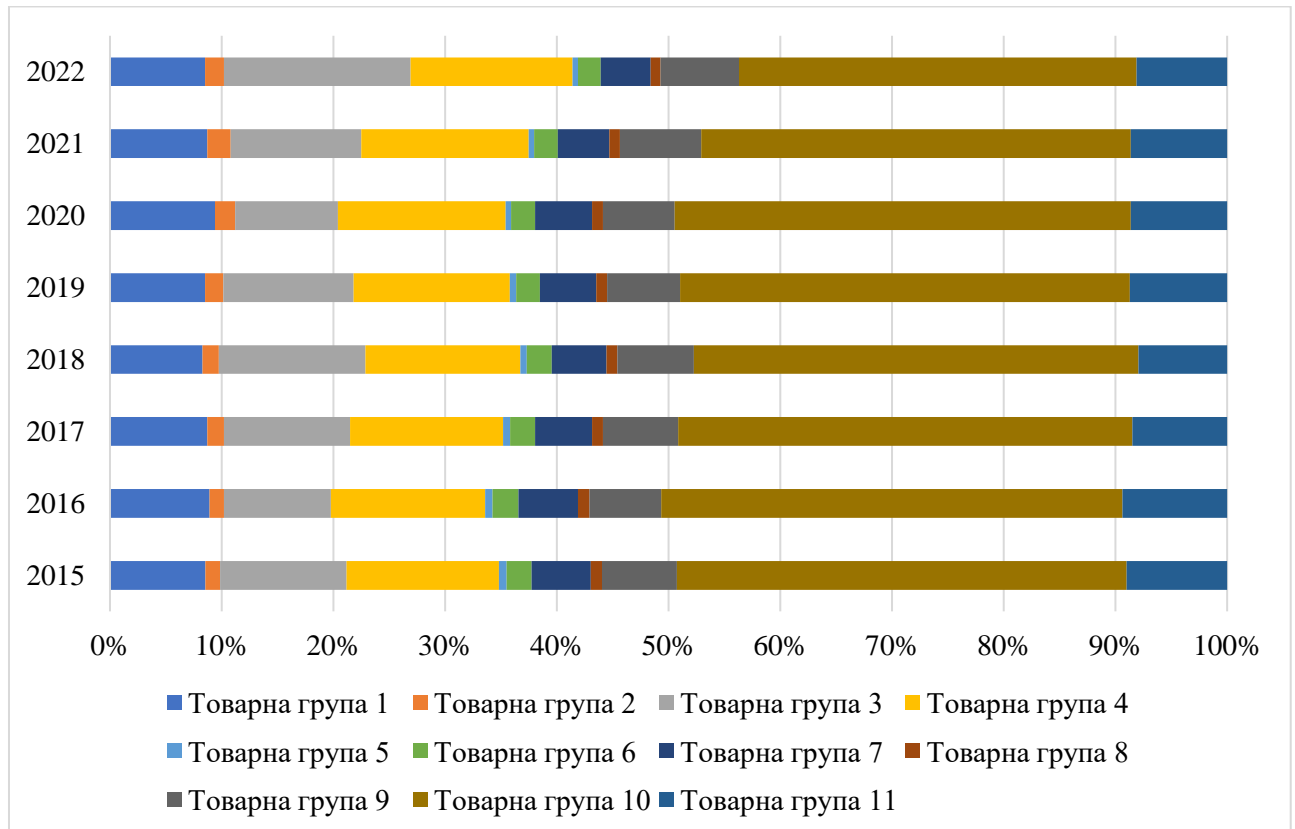


Рис. 3.1. Динаміку структури світового товарообігу, % [58]

Оскільки в такому відображенні зміни структури не так помітні, використано метод середніх для відображення структурних зрушень по кожній з товарних груп в період «до пандемії» та період «після пандемії», табл. 3.1 та рис. 3.2.

Таблиця 3.1

«Середні» значення по кожній з товарних груп в період «до пандемії» та період «після пандемії»

	2015-2019 рр.	2020-2022 рр.
Товарна група 1	3040752768	3815683131
Товарна група 2	510774523	806328462
Товарна група 3	4063083868	5600226397
Товарна група 4	4893564227	6401496372
Товарна група 5	221224853	211505249

Товарна група 6	789029497	908136736
Товарна група 7	1816134711	2025660032
Товарна група 8	349998142	409703888
Товарна група 9	2358352754	2998740948
Товарна група 10	14326114719	16439713337
Товарна група 11	3069272937	3645403514

Розраховано автором за [58]

Для більшої наочності отриманих результатів результати розрахунків наведено на рис. 3.2.

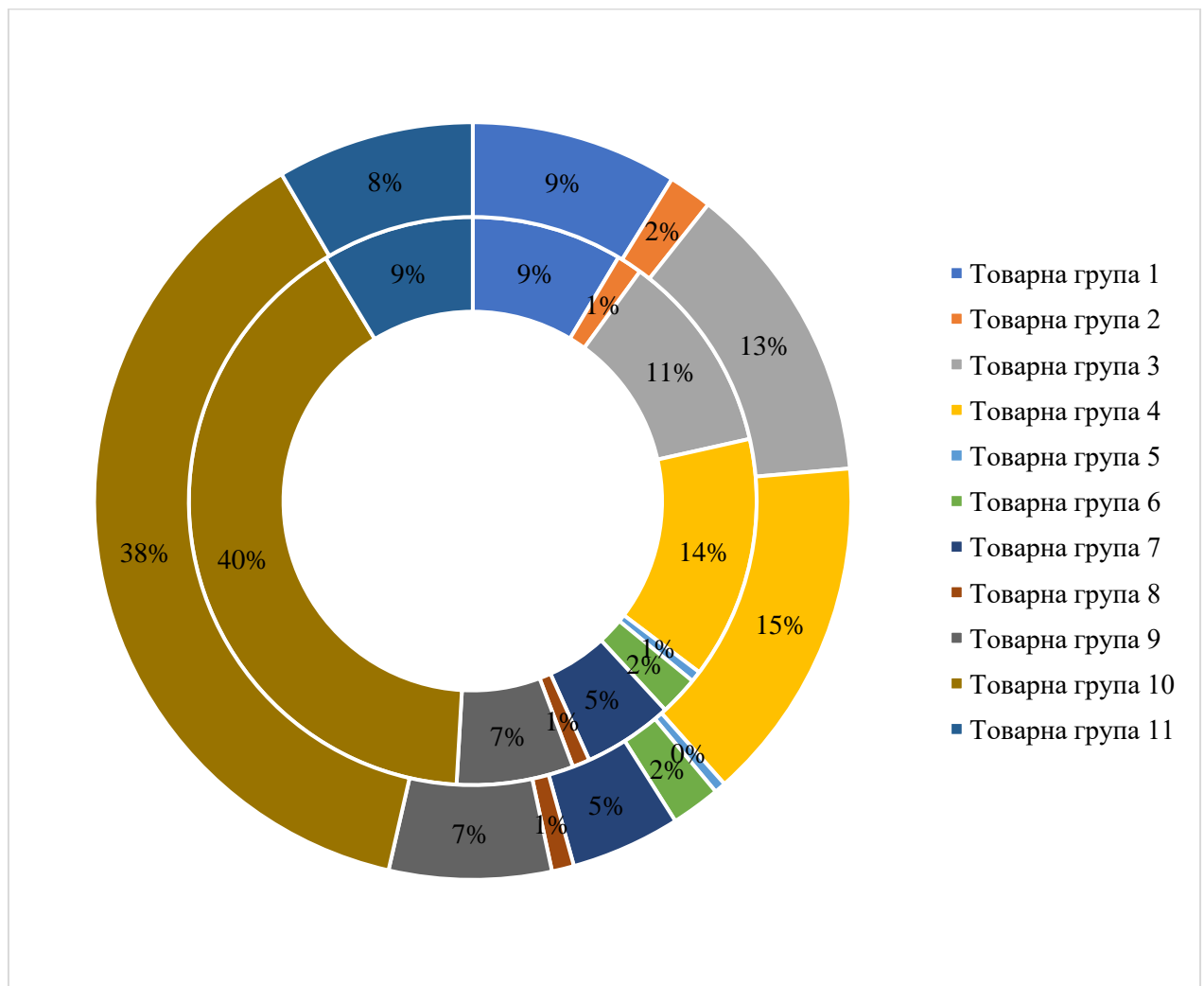


Рис. 3.2. Структура світової торгівлі в період «до пандемії» (внутрішнє коло) та період «після пандемії» (зовнішнє коло) [58]

Як видно з розрахованих даних, збільшилась частка товарних груп 2 (промислові товари), 3 (паливні товари) та 4 (фармацевтичні товари).

Зменшилась частка таких товарних груп як: 5 та 10 (продукція машинобудування).

Було побудовано кореляційно-регресійну модель впливу світової торговельної системи на зростання світової економіки, табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Результати розрахунку впливу світової торговельної системи на зростання світової економіки

SUMMARY OUTPUT		SUMMARY OUTPUT	
2015-2019 pp.		2020-2022 p.	
	<i>Coefficients</i>		<i>Coefficients</i>
Intercept	19745	Intercept	34725,67
X Variable 1	7,870	X Variable 1	8,70203
X Variable 2	0	X Variable 2	0
X Variable 3	2,03987	X Variable 3	0
X Variable 4	0	X Variable 4	1,3970870
X Variable 5	0	X Variable 5	0
X Variable 6	0	X Variable 6	0
X Variable 7	0	X Variable 7	0
X Variable 8	0	X Variable 8	0
X Variable 9	8,311825	X Variable 9	0
X Variable 10	5,872847	X Variable 10	3,211005
X Variable 11		X Variable 11	0

Розраховано автором

Результати проведених розрахунків представимо у вигляді рівнянь:

$$Y_{2015-2019 \text{ pp.}} = 19745 + 7,870x_1 + 2,03987x_3 + 8,311825x_9 + 5,872847x_{10}$$

$$Y_{2020-2022 \text{ pp.}} = 34725,67 + 8,70203x_1 + 1,3970870x_4 + 3,211005x_9$$

де x_1 – товари 1 товарної групи, x_2 – товари 2 товарної групи, x_3 – товари третьої товарної групи, x_4 – товари 4 товарної групи, x_5 – товари 5 товарної групи,

x_6 – товари 6 товарної групи, x_7 – товари 7 товарної групи, x_8 – товари 8 товарної групи, x_9 – товари 9 товарної групи, x_{10} – товари 10 товарної групи.

Розрахунки довели, що у період «до пандемії» на економічне зростання світової економіки особове значення мали продовольчі товари (група 1), паливні товари (група 3), руда (група 9) та продукція машинобудування (група 10). Однак період пандемії (2020-2022 рр.) дещо змінив ситуацію і на зростання світової економіки особливий вплив мають також продовольчі товари (група 1), фармацевтичні товари (група 4) та продукція машинобудування (група 10).

Додатково було проведено кореляційний аналіз, результати якого наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Результати кореляційного аналізу взаємозв'язку економічного зростання світової економіки та товарообороту за товарними групами

	Коеф. кореляції 2015-2019 рр.	Коеф. кореляції 2020-2022 рр.
Товарна група 1	0,987318	0,999157
Товарна група 2	0,973264	0,800735
Товарна група 3	0,833713	0,956784
Товарна група 4	0,974226	0,997724
Товарна група 5	0,555311	0,999598
Товарна група 6	0,856673	0,99637
Товарна група 7	0,965885	0,998604
Товарна група 8	0,96889	0,985504
Товарна група 9	0,870645	0,988286
Товарна група 10	0,976978	0,983754
Товарна група 11	0,837936	0,986748

Розраховано автором

Аналізуючи отримані дані, можемо констатувати, що при загальному високому взаємозв'язку між досліджуваними показниками слід відмітити товари 5 та другої товарних груп, які мають дещо нижчий взаємозв'язок зі зростанням світової економіки, рис. 3.3.

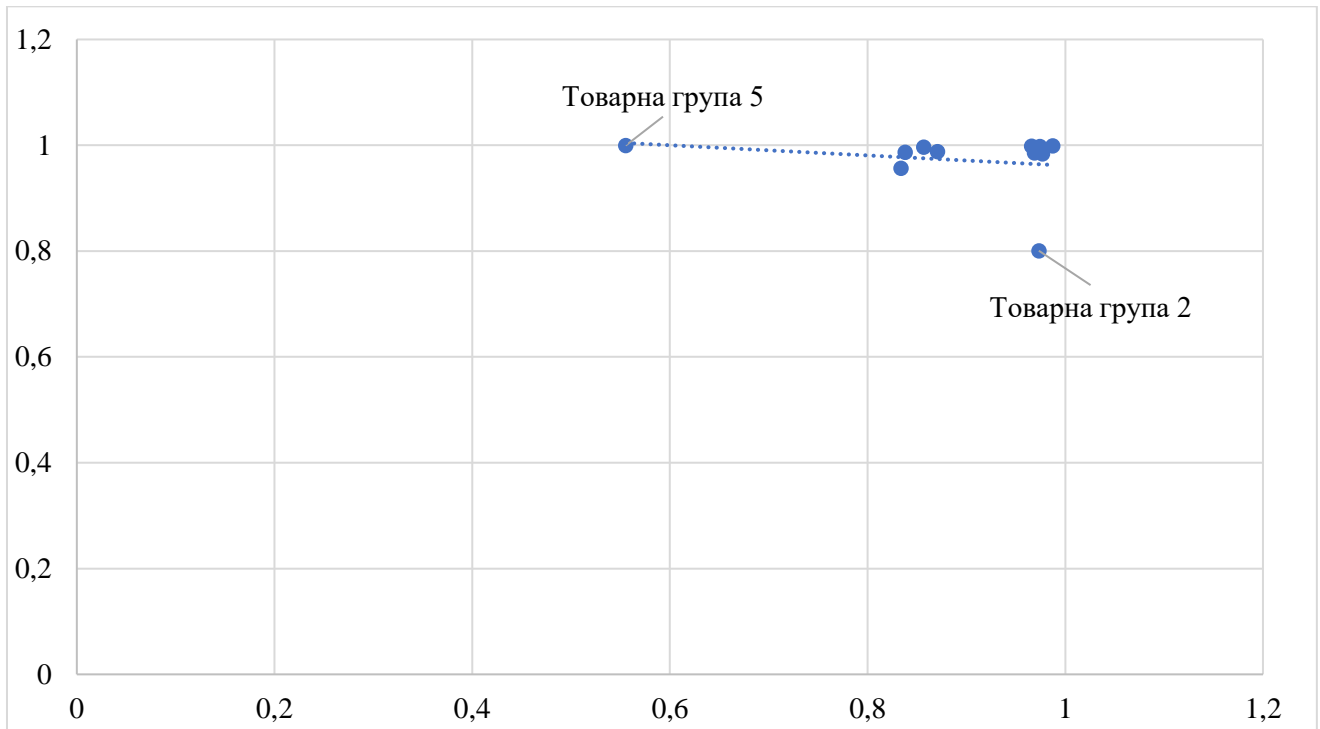


Рис. 3.3. Результати кореляційного аналізу взаємозв'язку економічного зростання світової економіки та товарообороту за товарними групами [розраховано автором]

Таким чином, було доведено, що пандемія Covid-19 та її наслідки мають певний вплив на світову економіку.

3.2. Перспективи розвитку світової економіки після пандемії Covid-19

Для визначення перспектив розвитку світової економіки після пандемії Covid-19 складемо SWOT-матрицю сильних і слабких сторін, можливостей і загроз світової економіки під час пандемії Covid-19.

Сильні сторони:

1. Технологічні можливості. Використання технологій для організації віддаленої роботи, електронної комунікації та інших аспектів бізнес-процесів.

2. Глобальне співробітництво. Спільні зусилля країн та міжнародних організацій у боротьбі з пандемією та розробці вакцин.

3. Стимулюючі заходи від урядів. Введення економічних стимулів та пакетів допомоги для підтримки бізнесу та населення.

Слабкі сторони:

1. Зменшення економічної активності. Зниження виробництва та споживчої активності внаслідок карантинних обмежень та економічної нестабільності.
2. Збільшення безробіття. Зростання рівня безробіття та економічна нестабільність на ринку праці.
3. Обмеження в міжнародній торгівлі. Введення торгових бар'єрів та обмежень, які впливають на глобальні ланцюги постачання.

Можливості:

1. Цифрова трансформація. Розвиток електронної комерції, онлайн-освіти та інших цифрових технологій.
2. Вакцинація та відновлення. Запровадження вакцинації та поступове відновлення економічної активності.
3. Стале споживання. Зміни в споживчих звичках у напрямку сталого розвитку та екологічної свідомості.

Загрози:

1. Варіанти нових штамів вірусу. Поява нових варіантів вірусу, які можуть ускладнити боротьбу та відновлення.
2. Глобальна економічна рецесія. Можливість глибокої та тривалої економічної рецесії через пандемію.
3. Соціальні та політичні напруження. Збільшення соціальних та політичних конфліктів через економічні та соціальні труднощі.

SWOT-аналіз надає можливість зрозуміти внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на світову економіку під час пандемії Covid-19. Цей аналіз може слугувати основою для розробки стратегій відновлення та адаптації.

Період відновлення світової економіки після періодів нестабільності може бути складним та тривалим процесом, залежно від конкретних обставин та причин нестабільності. Зазвичай відновлення економіки включає в себе кілька ключових етапів:

– стимулювання економіки. Уряди та центральні банки можуть вживати заходів для стимулювання економіки через фінансові стимули, зниження процентних ставок, інвестиції в інфраструктуру та інші заходи.

– реформи та структурні зміни. Під час періодів відновлення часто виникає потреба в реформах для усунення системних проблем, які можуть бути виявлені під час кризи. Це може включати в себе реформи у фінансовому секторі, податкову політику, регулювання та інші аспекти економіки.

– розвиток нових секторів. Під час відновлення економіки часто виникають нові можливості для розвитку нових галузей та секторів, таких як технології, зелена енергія чи інші інноваційні напрямки.

– сприяння підприємництву. Заохочення підприємництва та малого бізнесу може відігравати ключову роль у відновленні робочих місць та створенні нових економічних можливостей.

– глобальна співпраця. У випадку глобальних криз, таких як пандемія COVID-19, важливо встановлювати міжнародну співпрацю та координацію для спільного вирішення проблем.

– соціальні та освітні програми. Уряди можуть впроваджувати соціальні та освітні програми для підтримки тих, хто постраждав від кризи, та для забезпечення необхідних навичок для нових ринків праці.

Важливо враховувати, що кожен період відновлення є унікальним і може залежати від багатьох факторів, таких як величина та тип кризи, економічна структура країни, глобальні тенденції та інші чинники. Крім того, успішне відновлення економіки часто вимагає комплексного підходу та співпраці між різними секторами суспільства.

Відновлення світової економіки після пандемії Covid-19 вимагає комплексу заходів на різних рівнях - від національних до міжнародних. Ось деякі ключові напрямки та заходи, які можуть бути вжиті, рис. 3.4.



Рис. 3.4. Основні напрямки та заходи відновлення світової економіки після пандемії Covid-19 [розроблено автором]

1. Стимулюючі економічні заходи:

– збільшення грошового обігу через державні витрати та податкові знижки для підтримки підприємств та населення.

– зниження процентних ставок та інші монетарні заходи для стимулювання інвестицій та витрат.

2. Інфраструктурні інвестиції:

– розширення інвестицій у будівництво та модернізацію інфраструктури, що сприятиме економічному зростанню та створенню робочих місць.

3. Підтримка малого та середнього бізнесу:

– забезпечення доступу до фінансування для малих та середніх підприємств, які є ключовими для зайнятості та інновацій.

4. Цифрова трансформація:

– впровадження цифрових інновацій для поліпшення ефективності та конкурентоспроможності.

5. Глобальне співробітництво:

– підтримка міжнародних ініціатив для розробки, виробництва та розподілу вакцин.

– посилення відкритості ринків та міжнародної торгівлі.

6. Сприяння сталому розвитку:

– сприяння переходу до сталої економіки через інвестиції у відновлювану енергію, енергоефективність та зменшення викидів.

– заохочення підприємств до використання соціально відповідальних практик.

7. Освіта та навчання:

– підтримка освітніх та навчальних програм для підготовки працівників до нових реалій економіки.

8. Заходи для забезпечення стійкості фінансової системи:

– заходи для запобігання кризам у фінансовій системі та забезпечення її стабільності.

Ці заходи повинні бути ретельно узгоджені та враховувати специфіку кожної країни. Гнучкість та інновації у впровадженні політик можуть бути ключовими у забезпеченні успіху стратегій відновлення.

Висновки до третього розділу

1. Розраховано вплив пандемії Covid-19 на світову економіку. Зазначено основні чинники такого впливу: спад виробництва та зайнятості через призупинення виробництва та послуг; падіння споживчого попиту, зниження

світового ВВП; криза на ринках праці; зміна урядової політики для підтримки бізнесу та населення; зміни у фінансовому секторі; зростання державного боргу; акцент на цифрові технології та електронну комерцію. За допомогою методу середніх розраховано структурні зрушення по кожній з товарних груп в період «до пандемії» та період «після пандемії». Збільшилась частка товарних груп 2 (промислові товари), 3 (паливні товари) та 4 (фармацевтичні товари). Зменшилась частка таких товарних груп як: 5 та 10 (продукція машинобудування). Було побудовано кореляційно-регресійну модель впливу світової торговельної системи на зростання світової економіки. Встановлено, що у період «до пандемії» на економічне зростання світової економіки особове значення мали продовольчі товари (група 1), паливні товари (група 3), руда (група 9) та продукція машинобудування (група 10). Однак період пандемії (2020-2022 рр.) дещо змінив ситуацію і на зростання світової економіки особливий вплив мають також продовольчі товари (група 1), фармацевтичні товари (група 4) та продукція машинобудування (група 10). Таким чином, було доведено, що пандемія Covid-19 та її наслідки мають певний вплив на світову економіку.

2. Виокремлено перспективи розвитку світової економіки після пандемії Covid-19. Зроблено SWOT-матрицю сильних і слабких сторін, можливостей і загроз світової економіки під час пандемії Covid-19. Наведено ключові етапи відновлення світової економіки. Запропоновано ключові напрями відновлення світової економіки: стимулюючі економічні заходи; інфраструктурні інвестиції; підтримка малого та середнього бізнесу; цифрова трансформація; глобальне співробітництво; сприяння сталому розвитку; освіта та навчання заходи для забезпечення стійкості фінансової системи.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу зробити такі висновки:

1. Визначено сутність та основні особливості розвитку світової економіки. Зазначено, що світова економіка характеризується глибокою взаємодією між різними країнами і регіонами, і це взаємозв'язане економічне взаємодії впливає на всі аспекти життя і розвитку суспільств. Наведено подібні та відмінні аспекти термінів «світова економіка» та «глобальна економіка» які часто використовуються як синоніми. Наведено складну структуру світової економіки, що включає в себе різні сектори та взаємозв'язки між ними: країни; корпорації та підприємства; фінансові установи; міжнародні організації; міжнародні ринки; галузі економіки; технологічна та інноваційна взаємодія. Проаналізовано базові економічні теорії, які досліджують різні аспекти розвитку світової економіки: теорія меркантилізму; теорія класичної економіки; теорія неокласичної економіки; теорія кейнсіанської економіки; теорія модернізації; теорія інституціональної економіки

2. Систематизовано інформацію щодо періодів нестабільності та їх значення для світової економіки. Зазначено причини виникання періодів нестабільності (економічні кризи, фінансові коливання, рецесії, політична турбулентність, природні катастрофи тощо). Наведено кратку характеристику найбільш значних періодів нестабільності, які викликали значні виклики та зміни в глобальних економічних умовах: Велика депресія, нафтові кризи, фінансова криза 2008 р., криза Єврозони, криза Covid-19. Перелічено економічні теорії, що пояснюють природу глобальних криз: теорія класичної економіки; теорія кейнсіанської економіки; теорія неокласичної економіки, теорія монетаризму.

3. Виокремлено методи дослідження світової економіки та розроблено структурно-логічну схему дослідження.

4. Систематизовано особливості розвитку світової економіки до періоду пандемії Covid-19, зокрема: глобалізація; зростання впливу деяких країн, що розвиваються; інновації та технологічний прогрес; розвиток енергетичних

ринків; демографічні та соціальні зміни; екологічні проблеми; стан фінансових ринків. За допомогою PESTEL-аналіз досліджено вагому роль політичних, економічних, соціокультурних, технологічних, екологічних та законодавчих факторів на світову економіку в цілому.

5. Проведено аналіз впливу пандемії Covid-19 на основні макроекономічні показники розвитку світової економіки: ВВП (валовий внутрішній продукт); інфляція; безробіття; зовнішньоекономічну діяльність; інвестування; рівень економічного розвитку, ціни на паливо. Макроекономічні показники дозволяють аналізувати різні аспекти економіки, її стабільність та рівень розвитку. Швидке відновлення світової економіки в 2021 р. компенсувало падіння 2020 р. Відповідно загальний позитивний тренд розвитку світової економіки хоча й має дещо нижчий коефіцієнт апроксимації або вірогідності, він залишився на дуже високому рівні – 89%. Також, щорічні темпи приросту світової економіки залишились на рівні 3741 млрд. доларів США, хоча й знизилась на 200 млрд. доларів щорічного приросту. Пандемія значно збільшила інфляційні процеси в цілому у світовій економіці. Якщо до пандемії середня рівень інфляції дорівнював 3-3,%, в 2021 та 2022 рр. рівень інфляції у світовій економіці збільшився майже удвічі – до 9%. Пандемія значно збільшила рівень безробіття у світовій економіці. Якщо до пандемії середній рівень безробіття дорівнював 5,5-6%, в 2020 р. він зріс до 7%. За даними 2021-2022 рр. він майже наблизився до 6% але економічна стабільність була порушена, що підтверджується рівняннями регресії та коефіцієнтом апроксимації. Динаміка змін світової торгівлі схожа з відповідною динамікою змін ВВП, що підтверджує вагому роль міжнародної торгівлі у формування ВВП. Після падіння обсягів торгівлі в 2020 р. до -8% та її стрімке відновлення в 2021 р. до 10% тим не менш порушила загальну стабільність світової торговельної системи і призвела до змін в структурі світової торгівлі. Пряме іноземне інвестування світової економіки продемонструвало велику сталість до проявів кризи, як видно на рис. 2.14, в 2020 р. відбулось падіння обсягів інвестування, але не значне. Вже починаючи з 2021 р. спостерігається продовження значного зростання інвестування світової

економіки, що підтверджується рівняннями регресії та коефіцієнтом апроксимації. Деякі галузі зазнали різкого інвестиційного зростання під час пандемії: біотехнології та фармацевтика; енергетика та електричні автомобілі; цифрова інфраструктура; сектори електронної комерції та доставки. Пандемія Covid-19 суттєво вплинула на баланс поточного рахунку світової економіки. Значне зростання 2021 р. змінилось значним падінням в 2022 р. Отже, явним є порушення балансу поточного рахунку, який враховує експорт та імпорт товарів і послуг, доходи та перекази.

6. Визначено дисбаланси світової торговельної системи внаслідок впливу пандемії Covid-19. Акцентовано увагу, що пандемія Covid-19 значно вплинула на світову торговельну систему, призводячи до різкого зниження обсягів та змін у структурі міжнародної торгівлі. Введення локдаунів, обмежень та призупинення економічної діяльності в багатьох країнах призвело до зменшення попиту та подання на товари та послуги, що спричинило скорочення обсягів торгівлі. Пандемія призвела до порушень у ланцюгах постачання через закриття / обмеження виробництва та проблеми з транспортуванням товарів. Це створило труднощі для підприємств, особливо тих, які були залежні від глобальних ланцюгів постачання. Збільшився попит на медичні товари, продукти харчування та електроніку для роботи з дому, тоді як сфера туризму, готельно-ресторанної галузі та інші послуги зазнали великого зменшення попиту. Країни переглядали свої торговельні стратегії та політику, намагаючись забезпечити більшу самодостатність у виробництві критичних товарів, таких як медичне обладнання та фармацевтика. Країни вводили тимчасові заходи захисту для своїх економік, включаючи тарифи та інші обмеження, щоб захистити внутрішнє виробництво. Сфера послуг, зокрема туризм та транспортні послуги, зазнали суттєвого спаду через обмеження на подорожі та соціальне дистанціювання. Зростання електронної торгівлі та онлайн-торгівлі стало новою реальністю під час пандемії, а це вплинуло на розширення електронного експорту.

7. Розраховано вплив пандемії Covid-19 на світову економіку. Зазначено основні чинники такого впливу: спад виробництва та зайнятості через

призупинення виробництва та послуг; падіння споживчого попиту, зниження світового ВВП; криза на ринках праці; зміна урядової політики для підтримки бізнесу та населення; зміни у фінансовому секторі; зростання державного боргу; акцент на цифрові технології та електронну комерцію. За допомогою методу середніх розраховано структурні зрушення по кожній з товарних груп в період «до пандемії» та період «після пандемії». Збільшилась частка товарних груп 2 (промислові товари), 3 (паливні товари) та 4 (фармацевтичні товари). Зменшилась частка таких товарних груп як: 5 та 10 (продукція машинобудування). Було побудовано кореляційно-регресійну модель впливу світової торговельної системи на зростання світової економіки. Встановлено, що у період «до пандемії» на економічне зростання світової економіки особове значення мали продовольчі товари (група 1), паливні товари (група 3), руда (група 9) та продукція машинобудування (група 10). Однак період пандемії (2020-2022 рр.) дещо змінив ситуацію і на зростання світової економіки особливий вплив мають також продовольчі товари (група 1), фармацевтичні товари (група 4) та продукція машинобудування (група 10). Таким чином, було доведено, що пандемія Covid-19 та її наслідки мають певний вплив на світову економіку.

8. Виокремлено перспективи розвитку світової економіки після пандемії Covid-19. Зроблено SWOT-матрицю сильних і слабких сторін, можливостей і загроз світової економіки під час пандемії Covid-19. Наведено ключові етапи відновлення світової економіки. Запропоновано ключові напрями відновлення світової економіки: стимулюючі економічні заходи; інфраструктурні інвестиції; підтримка малого та середнього бізнесу; цифрова трансформація; глобальне співробітництво; сприяння сталому розвитку; освіта та навчання заходи для забезпечення стійкості фінансової системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кваліфікаційна робота магістра : методичні рекомендації до виконання (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини») / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, О. А. Довгаль, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, Н. В. Непрядкіна, О. В. Ханова. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 44 с.
2. Федоренко В. Г., Ніколенко Ю. В. та ін. Основи економічної теорії: підручник / за наук. ред. проф. Федоренка В. Г. К.: Алерта, 2005. 511 с.
3. Пушкаренко П. І. Економічна теорія. Модульний курс: підручник. Суми: Університетська книга, 2011. 384 с.
4. Політична економія: навч. посібник. За ред. д-ра екон. наук, проф. К. Т. Кривенка. Київ: КНЕУ, 2001. 508с.
5. Перехідна економіка: підручник / В. М. Геєць, Є. Г. Панченко, Е. М. Ліанова та ін.; за ред. В. М. Гейця. К.: Вища школа, 2018. 590 с.
6. Основи економічної теорії: підручник / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Климко та ін.; за ред. А. А. Чухна. К.: Вища школа, 2017. 606 с.
7. Основи економічної теорії : навч. посібник / І. В. Кокареєв. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с.
8. Мельник Л.Ю. Економічна теорія - політекономічний контекст: навч. посіб. Київ: Кондор, 2008. 524 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 416 с.
10. Кокареєв І.В. Основи економічної теорії: курс лекцій. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 220 с.
11. Економічна теорія: Політична економія: підручник / за заг. ред. С. І. Юрія. К.: Кондор, 2018. 604 с.
12. Економічна теорія: політична економія, мікроекономіка, макроекономіка: 2-ге вид. перероб. та доп. уавч. посіб. / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко, І.М. В.В. Мартиненко, П.В. Круш, М.М. Теліщук, та ін. К.: Видавничий центр «Кафедра», 2017. 220 с

13. Економічна теорія: Політекономія: підручник / за ред. В. Д. Базилевича. 6-те вид., перероб. і доп. К.: Знання Прес, 2017. 719 с.
14. Економічна теорія: політекономія.: практикум: навч. посіб. За ред. В.Д. Базилевича. Київ: Знання, 2010. 494 с.
15. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. доктора екон. наук, проф. Шевченко Л. С. Х.: Право, 2010. 448 с.
16. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
17. Економічна теорія: навч. посіб. С.В. Мочерний. Вид. 4-е, стер. Київ: Академія, 2009. 639 с.
18. Економічна теорія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Я.С. Ларіна, О.І. Першина, В.М. Фомішина. Херсон: Олді плюс, 2008. 398 с.
19. Економічна теорія : підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
20. Економічна теорія : навчальний посібник для студентів неекономічних спеціальностей. С.В. Бойда, М.І. Колосінська. Чернівці: БДФЕУ, 2015. 170 с.
21. Гальчинський А.С., Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Основи економічних знань: Навч. посібн. Київ: Вища школа, 2002. 544с.
22. Гальчинський А. С., Єщенко П. С. Економічна теорія: підручник. К.: Вища школа, 2017. 503 с.
23. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: навч. посіб.: У 2 кн. – Кн.1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. За ред. С. Панчишина і П. Островерха. 4-те вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2006. 723с.
24. Світова економіка: підручник/ За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 349 с.
25. Мазурок П.П. Глобальна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія 2006», 2009. 208 с. 139
26. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: навч. посіб. К.:КНЕУ, 2005. 204 с.

27. Куцик П. О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: монографія. Львів: Видавництво ЛКА, 2015. 594 с.
28. Глобальна економіка: підручник під грифом МОН. За загальною редакцією Д. Антонюка. І. Бабець, А. Мокія. Запоріжжя: ЗІЕІТ ФОБ Мокшанов В.В. 2017. 612 с.
29. Глобальна економіка: навчальний посібник /Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Харків: Видавництво «Форт», 2016. 358 с.
30. Глобальна економіка: навчальний посібник / Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О., Проскурніна Н.В., Світлична Ю.О. Харків: Видавництво «Форт», 2016. 358 с.
31. Глобальна економіка: навч. посібник для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня усіх спеціальностей. Укл.: С.І. Белей, С.В. Бойда, М.І. Колосінська; Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2020. 227 с.
32. Глобальна економіка: навч. посібник / О.Г. Дзьоба, О.С. Яцюк. ІваноФранківськ: ІФНТУНГ, 2015. 130 с
33. Глобальна економіка : навчальний посібник : у 2-х частинах. Частина 1. Теоретичні засади глобальних досліджень / В. В. Липов. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 228 с.
34. Глобальна економіка : курс лекцій / Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб. Електрон. дані. Х.: ХДУХТ, 2017. 233 с.
35. Голіков А.П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів: навч. посіб. / Голіков А.П. Х.: «ЗНАННЯ». 2009. 222с.
36. Козьменко О. Економіко-математичні методи та моделі (економетрика) : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2014. 405 с.
37. Міжнародні економічні відносини: підручник / за редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 602 с.

38. Грицюк, Н. О., & Сак, Т. В. (2021). ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ. Економічний простір, (165), 33-38. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/165-6>
39. Вплив глобальної пандемії на світову та вітчизняну економіку. URL : <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/219>
40. Коронавірус і світова економіка: криза чи піднесення чекає на фінансові системи, бізнес і ринок праці у 2021 році. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/koronavirus-svitova-ekonomika-kryza/31031731.html>
41. Коронавірус в цифрах: як змінилася світова економіка. URL : <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51994936>
42. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. URL : https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-1_0-pages-20_26.pdf
43. Макроекономічні наслідки впливу пандемії covid-19 на світову економіку. URL : <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4974&i=6>
44. Вплив covid-19 на економіку країн світу. URL : <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/11847>
45. Вплив covid-19 на бізнес. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/47910/1/Vplyv_COVID-19_na_biznes.pdf
46. ололобова, О., & Чмельова, О. (2020). ВПЛИВ КОРОНАВІРУСУ COVID-19 НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ. Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки), (3), 63–68. <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2020.3.67>
47. Вплив пандемії covid-19 на глобалізаційні процеси
48. у світовій економіці. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/31_2021/4.pdf
49. Світова економіка в умовах covid-19. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/5566/1/Світова%20економіка%20в%20умовах%20COVID%20.pdf>
50. Після COVID-19: сценарії економічного відновлення. URL: <http://www.ier.com.ua/ua/publications/articles>

51. Відголоски пандемії: чи справді найважчі часи для світової економіки ще попереду? URL: <https://adastra.org.ua/blog/vidgoloski-pandemiyi-chi-spravdi-najvazhchi-chasi-dlya-svitovoyi-ekonomiki-she-poperedu>
52. Світова економіка 2021: швидка реакція як привід для оптимізму. URL: https://lb.ua/blog/dmytro_rybalchenko/475787_svitova_ekonomika_2021_shvidka.html
53. Вплив коронакризи на світову економіку URL: <http://top-people.com.ua/articles/vpliv-koronakrizi-na-svitovu-ekonomiku>
54. Роль МВФ у подоланні економічних наслідків пандемії коронавірусу та відновленні темпів економічного зростання світової економіки. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2020/76.pdf
55. Пандемія covid-19 у бізнес-циклах світової економіки. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/41_2022ua/6.pdf
56. Коронакриза: світова економіка відновлюється швидше, ніж очікували у МВФ. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/21/novyna/ekonomika/koronakryza-svitova-ekonomika-vidnovlyuyetsya-shvydshe-nizh-ochikuvaly-mvf>
57. Інфографіка. Як коронавірус впливає на світову економіку. URL : <https://biz.nv.ua/ukr/economics/svitova-ekonomika-i-koronavirus-shcho-vidbuvayetsya-novini-svitu-50077134.html>
58. Trade statistics for international business development. URL : https://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c33%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1
59. International Monetary Fund. URL : <https://knoema.com/IMFWEO2022Oct/imf-world-economic-outlook-weo-database-october-2022>
60. Світовий банк. URL : <https://data.worldbank.org/country/ukraine?locale=uk>